

Előfizetés:

Egész évre 16 K
Félévre .. 8 K
Negyedévre 4 K
Egy hónapra
1 K 40 f

TELEFON: Szerkesztőség .. 65-91
Kiadóhivatal és nyomda 65-92

A HIR

A szerkesztésért felelős: **BRAUN SÁNDOR** főszerkesztő
Megjelenik minden reggel 11 Kiadja A NAP Ujságvállalat

Egy szám
2 Krajcár
(4 fillér)
Budapesten és
a vidéken

Szerkesztőség, kiadóhivatal és nyomda:
VIII., RÖKK SZILÁRD-UTCA 9

I. évfolyam BUDAPEST, PÉNTEK, 1907 NOVEMBER 1 56. szám

A Hir 56-ik száma:

Veigelsberg Leó

*A Pester Lloyd főszerkesztője
öngyilkos*

**Igazságok
a trónörökösről**

*Beszélgetés Ferenc Ferdinánd
bizalmasával, egy udvari méltósággal. Szereti a magyar népet! A Hir Keszthelyre kiküldött munkatársának szenzációs tudósítása*

**Az első orvos sztrájk
Magyarországon**

Az aradi orvosok harca a munkás-pénztárral. Kimondták a sztrájkot Ausztriából hozatnak orvosokat

**A magyar
vezényszó**

Polónyi álma. Bejelenti, hogy küzdeni fog érte. Az ischli klauzula benne van a kiegyezésben

**Bánffy és Lucaciu
polemiája**

Kölcsönösen teleplezik egymást a Házban

A kvótaemelést

megbélyegezték a pénzügyi bizottságban. Nagy Ferenc dicsérte a Széll-Körber kiegyezést

**Hetvenkedik
a reakció**

Mi történt a folyosón?

**A lázító Hlinka
menekül**

Lucaciu fiát

kizárták a kolozsvári egyetemről. Államellenes izgatás miatt

Lázitanak acsehek

A csernovai vérfürdő miatt

Nyolc riport

Távirat. telefon

HÁZBÉR ÉJSZAKÁJA

Belenézek az éjszakába.

Budapestnek erre a most ránkboruló éjszakájába, amely a legrémesebb mindazok között, amelyek eddig voltak. Nem a halottak miatt, akik ott künn már alusznak, hanem az élők miatt, akik álomtalanul vergődnek a forró ágyon, amelyen rajta van a Törvény, az Állam hideg keze. Virrasztanak ma e városban és koszoru nélkül áldoznak a halottak emlékének. A hü kegyelet és az éhes gyomor verekedett ma ezen a minden szentek előtt való napon és szégyen, nem szégyen, sok helyen győzhetett és az élők ezen az éjszakán nemcsak szeretettel, de irigységgel is gondolnak az elmúltakra: milyen jó lehet aludni a biztos, házbért nem fizető örökös lakásokban és nem virradni meg holnap reggel, amikor jönnek, hogy behajtsák pontosan, ami biztosan — nincs! Háziurat nem kérlelni, a doktor urnál halasztásért nem rimánkodni, a cseléd bérével adósnak nem maradni, a gyerektől meleg ruhát meg nem tagadni, — milyen jó annak, akinek milderre szüksége többé nincs! . . .

Belenézek a reménytelen éjszakába és a virrasztók hitelbe égetett villanylámpásainál látok, a vékony falakon át hallok. Házaspárok beszélgetnek:

— Mi lesz holnap? kérdezi az asszony.
— Semmi. Nincs. Küldjed el a házmestert, én alszom!

— De bizony nem alszol. A házbér az kell!

— Hát kelljen.
— De egy férj, egy férfi, az apa nem beszélhet így!

— Ne ordíts, fölbrednek a gyerekek . . .
Nem kell félni őket. Mennyi, de mennyi eszes gyerek virraszt ezen a mai éjszakán, testvérek összebujnak, szól az egyik:

— En kimaradok az iskolából. Nem bírom nézni, hogy vergődik az apám.

— En eladom magam.
— En lopnék, ha tudnám, hol és hogyan kell?!

— Csitt, föl vannak ők is, meghallják!

Csitt, meg ne hallják, meg ne értsék egymást a virrasztók. Ha az éjszakai beszélgetők egymásra találnának és megértenék egymást és a kétségbeesés igazi nyelvén beszélnének, — nem munkások és nem azok, akiket a szegény tisztességes nevével foglalnak össze, hanem az ugynevezett „középsorsu“-ak, akik ime egyszerre beleolvadtak az általános, nagyszerű nyomoruságba. Ügyvédek, orvosok, bírák, tanárok, uri hivatalnokok, kereskedők és katonák, — hajh, még katonák, ő felsége arany színű tisztjei is, — rettegnek a kinzó éjjel elmúlásától és a virradástól. Csak november elsejének reggelenél ne következnek soha!

Még tart az éjjel, belenézek, hallgatód-

zom. Vannak itt könnyű és nyugodt lélekzettek is, azok, akiknek rossz a lelkiismeretük. Jól berendezett gyomru és hasu államférfiak és politikusok, akik megcsinálták, hogy eljőjön és így jőjön el a szegénységnek e grandiózus éjszakája. Jóhiszeműen, rosszhiszeműen, de biztosan alszanak ezek, hacsak nincsenek benne valami orgiában. Hallom a bankárok és szolid pénzkereskedők egyenletes lélekzését is. Még álmukban is mulattatja őket a gondolat, hogy kirabolták a dús gazdag város nyomorult népét. A császárszakállu kereskedőseged király, az egykori bankfi és a morvaországi görög, a hitel budapesti istene, mosolyognak, mint az ártatlan gyermek, aki kis báránnyal álmodott. Igen, juhokról, rólunk, akiket néhány ember megnyirt és most boldogan nyugszik a gyapjunkon . . .

Belenézek az éjszakába és fádom. Megfagyaszt a gondolat, hogy csak egy gondolat és a nem alvók felriasztják a nyugodtan és elbizakodottan alvókat. Ha a közös sors mint egy villamos áram egyszerre összetelne az elégedetleneket és a reménytelenekeket! Egy pillanat, egy szikra és az összeharácsolt, összepolitizált, elravaszkodott és elkezelt nagy vagyonok birtokosai egyszerre ott állhatnak az éjszaka vérbírósága előtt! Utálom, de mégis féltetem őket, emberek mégis. De e nagy számítóknak semmi számításuk nincs, gögjük ostobává, a vagyon mórörössé tette őket és azt hiszik, mindig éjszaka lesz.

Nem kell félnetek még sem, tiszteletreméltó politikai bankárok, üres politikusok és egyéb milliomos felebarátaim: van még katona. Csinálhattok amit akartok, az állam pompásan van berendezve az ilyesmikre, a fegyverek biztosak és biztos az is, hogy az elégedetlenkedő, a merészkedő, a támadó apával szembeállítják — a fiát, a katonát.

* * *

Ezek jutnak eszembe ezen az estén, a mikor Veigelsberg Leó, Európa egyik első és Magyarország legelső publicistája agyonlőtte magát, nyilván azért, mert nem merete bevárni a házbér holnap reggelét. Ragyogó tehetségeit, megingathatatlan jellemét a töke kihasználta, erejét, munkaképességét felfalta és — kétezer százalékra adott neki kölcsön. De eljött ez a hónap, ezek a napok, ez az este és kétezerre se adott neki többé. Mely milliomos protektora — akinek torz figuráját az ő nemes alakja elfödte — adhattott neki annyit, hogy egy olcsó revolvert vehetett?

Végre is bele kell néznünk ebbe az éjszakába, hogy kik miatt nem lehet itt aludni és élni?!

B—y S—r.

Vita az indemnitásról Bánffy a nemzetiségiek ellen

Vihar Lucaciu körül

Abszolút érdektelen volt az ülés eleje: az elnök megnyitotta az ülést, a száraztorku jegyző elmorogta a mult ülés jegyzőkönyvét, azután felolvasta az időközben érkezett kérvények jegyzékét. Az unalmas előterjesztések között ma *Hammersberg* László jegyző érdekességgel is szolgált. Jelentette, hogy *Ugron* Gábor indítványt nyújtott be az iránt, hogy a Ház az ülések idejét az indemnitás tárgyalására egy órával hosszabbítsa meg. *Supilo* maliciózus volt, de az egyszer igazságos is:

— Miért olyan sietős? Talán a kvótáemelés miatt?

Erre a kellemetlen kérdésre a rabonban nem tudott válaszolni.

Folytatták az indemnitás fölött való vitát. Az első felszólaló a horvát *Surmin* György volt. Mindjárt kellemetlenül kezdte:

— Visoki sabore! — mondotta és horvát nyelven arcátlankodott vagy két óra hosszaiig.

A Ház pedig türte a horvát pimaszkodást. Vajjon meddig türi?

*

Kinos dolog következett most. Báró *Bánffy* Dezső az indemnitás-vita során való felszólalásában az ő politikai haláláról, bukásáról, soha el nem jövendő feltámadásáról beszélt. Beszédének ez a része *Lucaciu* László tegnap mondott felszólalására volt válasz. Kinos volt és sajnálatraméltó, amikor arról beszélt, hogy megbukott, hogy politikailag nem számít és amit ő maga sem hisz el, hogy sohasem fog feltámadni. Beszédét különben avval kezdte, hogy *nincs bizalommal a kormány iránt. De azért elfogadja a törvényjavaslatot*, mert tudja, hogy annak el nem fogadása megakasztja az államgépezet rendes menetét.

A Ház a beszédnek ezt az első részét csendesen, közömbösen fogadta.

Ezután átsapott *Bánffy* legkedvencebb témájára: a nemzetiségi kérdésre. Azat kezdte, hogy elítéli a kormányt gyáva, megalkuvó nemzetiségi politikája miatt és a horvát kérdésben tanusított szégyenletes megalkuvásáért. Érdekes volt, amikor nagy és egyetlen tiszteletreméltó politikai ideáljáról, az egységes magyar nemzeti állam kiépítéséről beszélt. Energikus kijelentéseivel zajos tapsokat aratott:

— *Éljen Bánffy!* — kiáltották még a függetlenségiek is.

Hosszasan polemizált *Bánffy* *Lucaciu* Lászlóval. Kétségbevonta az ő hazafiságát. *Lucaciu* tegnap hazafiságról beszélt — mondotta *Bánffy* — Ugyanaz, aki az ő miniszterelnöksége alatt az ismeretds memorandum-per miatt a szegedi fogházban ült. Megjegyzti, hogy nem ő alatta ítélték el, hanem *Wekerle* miniszterelnöksége alatt.

Wekerle szélesen mosolyogva válaszolt: — Ez igaz. *Csak hogy ön megkegyelmezett neki.*

Szigoru kritikával illetve ezután *Bánffy* a kormány nemzetiségi politikáját és a nemzeti állam kiépítését sürgette. Megtapsolták.

*

Bánffy beszéde után hirtelen vihar támadt. *Lucaciu* László akart reflektálni *Bánffy* szavaira, de nem hagyták szóhoz jutni:

— *Ismerjük a hazafiságát!*

— Nem hallgatjuk meg!

Az elnöki széken az ideges, kapkodó *Rakovszky* ült. A nagy kavargásban még csak az ő nervózus nyugtalansága hiányzott. Percekig harangozott az elnök és csend helyett még nagyobb zavart támasztott. Megakadt a tanácskozás.

Végre *Lucaciu* arra kérte a Házat, hogy a tárgytól eltérően beszélhessen. Nagy veszélyben forgott, hogy megadják-e ezt a jogot, vagy nem. Voltak sokan, akik nem tudták, hogy a vitatkozásnak éle egyben a kölcsönös megértésnek is első feltétele, hogy meghallgassák az ellenkező véleményt is. Zajosan kiáltották:

— *Nem hallgatjuk meg Lucaciu!*

A Ház tulnyomó többsége mégis megadta a jogot a felszólalásra. Mindez rettenetes lármában történt.

Folytonos nagy zajban beszélt továbbra is *Lucaciu* László és visszautasította *Bánffy* vádjait. Még azt is megjegyezte, hogy *Bánffynak* semmi része nem volt az ő megkegyelmeztetésében.

— *Hát ki kezdeményezte?* — kérdezték.

Lucaciu elhárította magáról a választ:

— *Mondja meg báró Bánffy. Ő tudja!*

Báró *Bánffy* Dezső fel is állott, beszélt is, de azt nem mondotta meg, hogy ki kezdeményezte a kegyelmezést. Csak a folyosón derült ki az igazság.

Bordia Szilárd megmondotta:

— Biztosan tudom: *Sturdza*, akkori román miniszterelnök kezdeményezte a memorandumisták megkegyelmeztetését.

Igy derülnek ki hosszú idő multán a legnagyobb visszaélések.

*

Az ülés végén *Bozókny* Árpád, aki a tanítói javaslatok miatt lépett ki a koalícióból és a függetlenségi Lloyd-klubból, érdekes beszédben foglalt állást az indemnitás, a kormány és annak minden árulása ellen. Azt mondotta, hogy *aki igazi függetlenségi, az feltétlenül bizalmatlan a mostani kormány iránt.* Ebben igazza van *Bozókny*nak. Csak az a baj, hogy azok nem tudják ezt, akiknek tudniok kellene, akik tulságos bizalommal vannak a kormány iránt és mégis azt hiszik magukról, hogy — igazi függetlenségiek.

A képviselőház ülése

— 1907. október 31-én. —

A képviselőház mai ülését tíz órakor nyitotta meg *Justh* Gyula elnök. A jegyzőkönyv hitelesítése után

Hammersberg László jegyző: Jelenti, hogy *Ugron* Gábor indítványt nyújtott be arra nézve, hogy az ülések az indemnitásról szóló javaslat tárgyalásának tartamára egy órával meghosszabbítsanak.

Supilo Ferenc: Miért olyan sürgős? Talán a kvótáemelés miatt?

Elnök: A Ház az indítvány fölött a legközelebbi ülésen egyszerű szavazással dönt.

Indemnitás

Napirend szerint az indemnitásról szóló törvényjavaslat tárgyalása következett. Az első felszólaló:

Surmin György: Horvátul beszélt a javaslat ellen. Bizalmatlan a kormány iránt. A törvényjavaslatot nem fogadja el.

Bánffy felszólal

Tízperces szünet után folytatták a vitát. Nagy érdeklődés mellett állott fel szólásra:

Bánffy Dezső báró: Elfogadja az indemnitásról szóló törvényjavaslatot. Nem a bizalom indítja erre. *Bizalommal nem viseltetik a kormány iránt.*

Több olyan kérdés van, amelyek miatt nem viseltetik bizalommal a kormány iránt. Ilyenek: a kiegyezés kérdése, a kvóta felemelése, még sok más egyéb. Elfogadja az indemnitást azért, mert ez az államgépezet rendes menetének biztosításához szükséges. Felszólalása tulajdonképpeni célja, hogy *Lucaciu* László szavaira reflektáljon. *Lucaciu* László azt mondta róla, hogy kimult, hogy belefutott a saját politikájába, hogy fel lehet írni a fejfájára „a boldog feltámadás reménye alatt.”

Lucaciu László: *Sajtóhiba!*

Bánffy Dezső báró: Tudja, hogy sajtóhiba. *Lucaciu* László azt akarta mondani: nem lehet felírni a fejfájára „a boldog feltámadás reménye alatt.” Lehet, hogy ezt *Lucaciu* László kívánja is.

Lucaciu László: *Igen, a haza érdekében!*

Bánffy Dezső báró: Nem beszél arról, hogy ő, mint politikus miként bukott. Egyet konstatálhat: tegnap, amidőn *Lucaciu* az ő nemzetiségi politikájáról beszélt, az egész függetlenségi párt tapsolt és éljenzett és így dokumentálta, hogy bármennyire is politikai ellentétben állanak, nemzetiségi politikáját helyeslik. Kell is, hogy mindenki helyeslje az ő nemzetiségi politikáját, mert ő az egységes magyar nemzeti állam kiépítésének a hive. Ha ő, mint politikus nem is támad fel, reméli, hogy sirbahelyezett politikai ideálja: az egységes magyar nemzeti állam kiépítése még fel fog támadni. *Lucaciu* az ő kormányzásának idejében a szegedi államfogházban ült az ismeretes memorandum-per miatt: tegnap pedig hazafiságról beszélt. Megjegyzti, hogy nem ő alatta ítélték el, hanem *Wekerle* idejében.

Wekerle Sándor miniszterelnök: *Igen, de ön megkegyelmeztet nek!* (Derűltetés.)

Bánffy Dezső báró: Az ő kormánya alatt valóban megkegyelmeztettek *Lucaciu*nak. A kormány ugyanis semmi okot nem látott arra, hogy *Lucaciu* tovább is fogva tartsa. Részletesen beszélt a nemzetiségi kérdésről. A nemzetiségi kérdést úgy kell elintézni, hogy soha vita ne legyen provokálható föltette, hogy miatta változatlanul fejlődjen tovább az egységes magyar nemzeti állam. Hivatkozik a külföldi államok példájára. Csak minálunk lehet nemzetiségi obstrukció, csak minálunk követelhetnek a horvátok horvát vasutasokat, horvát postabélyegzőt. Őszintén megvallja, hogy a horvát kérdésben elfoglalt viselkedése miatt nem adja oda a diadal pálmáját a mostani kabinetnek. *Szégyenletes a mostani kormány politikája a horvátok jogosulatlan követelésével szemben.* A magyar zászló sulyát veszítette Horvátországban. Ebben az évben, Szent István napján Horvátországban sehol, még a vasuti állomásokon sem volt kitűzve a magyar zászló.

Wekerle Sándor miniszterelnök: *Minden állomáson ki volt tűzve!*

Bánffy Dezső báró: Az ő idejében a rend feltétlen szigorúsággal fenn volt tartva Horvátországban. Hiu ábránd az, mintha Horvátország Magyarországgal olyan viszonyban lehetne, mint Ausztria és Magyarország. Pedig a mostani képviselőknek ez a törekvésük. A nemzetiségieknek is hasonlóan lehetetlen törekvésük van. A nemzet és a dinasztia érdeke pedig egyenlő ebben a kérdésben. A Közép-Duna mentén egy nagy, erős, egységes magyar államra van szükség. Ez pedig csak a horvát kérdés és a nemzetiségi kérdés megoldása mellett lehetséges. Rendezni kell a horvát és nemzetiségi kérdést. Magyarország nem lehet polyglott és nem türethető, hogy az állam exponensében: a parlamentben azzá domborodjék. Ami a horvát kérdést illeti, bevallja, hogy az ő idejében sem volt a horvát kérdés úgy kezelve, amint kellett volna. Azonban azóta sokat tapasztalt és most konstatálja, hogy a horvát kérdésben sokkal szigorubnak kellene lenni, mint ő volt. Az első a bán kérdése: a bán a magyar állam képviselője, a magyar politika személyese. Kell, hogy ő ott magyar politikát csináljon. (Helyeslés.)

Supilo Ferenc: *Horvát politikát kell csinálnia!* (Nagy zaj.)

Felkiáltások: *Bécsi zsoldos!*

— Horvát politikát nem lehet csinálni!

Elnök: Csendre inti *Supilo*t és kéri, hogy ne hirdessen téves közjogi elveket.

Bánffy Dezső báró: Szigoruan a magyar nemzeti állam kiépítésének szemmel tartásával kell beleköszölni a horvát kérdésbe. Nem a boldog feltámadás reményében, de a sirba szállónak is legyen szabad egy komoly intelmet intéznie az előhöz. Vigyázzunk, hogy lejtőre ne jussunk hanem építsük ki az egységes magyar nemzeti államot. (Élénk helyeslés.)

Vihar Lucaciu körül

Lucaciu László: Személyes kérdésben kíván *Bánffynak* válaszolni. Személyesen, fizikailag meggyőződött mindarról, amit tegnap tegnap mondott, hogy vannak olyanok, akik tulzó sovén politikájukkal megbontják az ország bekejét.

Felkiáltások: *Ez nem személyes kérdés!*

Lucaciu László: Személyes kérdés az, amidőn ő legsúlyosabb megtámadtatásra, a hazafiság kétségbevonására akar válaszolni.

Felkiáltások: *Ismerjük ezt a hazafiságot. Nem hiszünk benne!*

— Beszéljen a memorandumról. (Nagy zaj.)

Lucaciu László (folytonos nagy zajban folytatja): A nagy zaj, a fenyegető láрма nem tántorítja el hazafias meggyőződésétől.

Nagy zaj. Az elnök folyton csenget. A függetlenségi pártban nagy a türelmetlenség. Sokan a padokat verdesik.

Lucaciu László: *Bánffy* Dezső báró olyanokat állított róla, mintha ő nem tartaná tiszteletben a magyar zászlót. Ez nem áll.

Felkiáltások: Ezt nem mondotta!

— Beszéljen a személyes kérdékről!

Lucaciu László: Engedelmet kér a Háztól, hogy a tárgytól eltérően válaszolhasson Bánffy szavaira.

Zajos felkiáltások: Megadjuk!

— Nem adjuk meg!

(Zajos szavazás. Sokan a szólás jogának megadása ellen szavaznak. A Ház túlnyomó többsége megadta az engedélyt a felszólalásra.)

Bródy Ernő: Beszélni mégis csak szabad!

Farkasházy Zsigmond: Szabad! De nem sokáig!...

Lucaciu László (folytonos nagy zajban beszél): Bánffy általános vádjára az a válasza, hogy nem igazak. Mindjárt első sorban nem igaz az, hogy az ő választásánál Belényesen nem lettek volna magyar zászlók. Egész erdő magyar zászló volt kitűzve.

Halász Lajos: Nem igaz!

Farkasházy Zsigmond: Lucaciunak igaza van. Voltak magyar zászlók! En láttam.

Lucaciu László: Ami pedig a hazafiataltság vádját illeti, arra az a válasza, hogy mint pap nem hívhatja ki a vádaskodót kardra, kihívja a vitatkozás párbajára. Tudományosan kíván vitatkozni a fölött bárkivel, hogy hazafi-e vagy nem? Kihív minden vádaskodót tudományos párbajra. A memorandum ügye nem volt árulás. Mindenkinék joga van Bécsbe menni a szuverén királyhoz. *Hát Kossuth Ferenc miért ment Bécsbe a — császárhoz?* Nem érzi magát bűnösnek a memorandum miatt. Elitették őt ezért, nem futott meg előle, itt maradt, leülte a büntetés egy részét. *Bánffy Dezső hárnak azonban — akár hogy állította — semmi része sincsen a megkegyelmezésben.*

Éber Antal: Hát ki csökközte ki a kegyelmet?

Lucaciu László: Bánffy Dezső báró tudja. Ő nem mondja meg. Nem kívánja, hogy Bánffy politikája folytatódjék. Ez egyáltalában nincsen az ország érdekében. Közös megértésre kell törekedni. Ez a nemzetiségiek egyetlen célja.

Beszéde végén lecsillapodott az a különös izgatott láрма, amelyvel Lucaciu egész beszédét kísérték.

Kinek köszönhetjük a kegyelmet?

Bánffy Dezső báró: Nem akar vitába ereszkedni Lucaciival. Nem hagyja magát eltávolíttatni sovíniszta politikájától. Válaszolni kell a megkegyelmezés történetére. Lucaciu kétségbevonta, hogy az ő kezdeményezésére kegyelmezték meg neki. Ezzel szemben kijelenti, hogy az egész kormány és az ő együttműködése volt, hogy a megkegyelmezést javasolják a királynak. Ez még is történt Erdély Sándor ellenjegyzésével. (Nagy zaj.)

Farkasházy Zsigmond: Ki kezdeményezte? Erre válaszoljon!

Bánffy Dezső báró: Erre nem válaszolt. Szó nélkül leült.

A kormány ellen

Bozóky Árpád: Nem fogadja el az indemnitást, mivelhogy bizalmatlan a kormány iránt, a kiegyezés és kvótameelés miatt, különösen pedig a kormánynak a nemzetiségi és horvát kérdésben elfoglalt állásfoglalása miatt. Igazi függetlenségi politikus nem is lehet bizalommal a mostani kormány iránt. Ő magát igazi függetlenséginek tartja, ezért bizalmatlan a kormány iránt és ezért nem fogadja el a törvényjavaslatot.

Az ülés két órákor végződött.

A horvát vita. A horvát képviselők ma Zágrábba utaztak, ahol újból tanácskozni fognak az indemnitás-vitában való további részvételük módjairól felett. Valószínű, hogy még igen sokan szólalnak föl a vita során. *Popovics* Dusan és *Pribicevics* Szvetozár megáfoják azt a hirt, mintha az önálló szerb párt a horvát koalícióból kilépni szándékoznék.

Vajda-Vojvod. *Vajda-Vojvod* Sándor kijelentette egy lapudósító előtt, hogy mindaddig nem jelenik meg a képviselőházban, amíg a mentelmi bizottság nem dönt ügyében. Ezek után kívánatos, hogy a mentelmi bizottság minél később döntsön. Ha már nem tudjuk lerázni a nyakunkról ezt a kellemetlen elősdt, legalább ne legyen egyhamar szerencsénk hozzá.

— Tisztelettel kérjük azokat az olvasóinkat akiknek előfizetése október 31-én lejárt, szíveskedjenek a lap akadálytalan küldése érdekében előfizetéseiket idejekorán megújítani.

VÁDOLJÁK a függetlenségi pártot

Komédia a bizottságban

Csupa szófecsérlés

Szél a kiegyezésről

Az övé jobb volt!

Föltámadt az ischli klauzula

Ma folytatták a kiegyezés vitáját a képviselőház pénzügyi bizottságában. Előcsatározás ez csupán, az igazi küzdelem a parlamentben lesz, ahol megjelennek majd a bizottságokból kizárt képviselők is: *Eötvös* Károly, báró *Bánffy* Dezső, *Hentaller* Lajos, *Vázsonyi* Vilmos s a többi, hogy elmondják kritikájukat e szegényteljes kiegyezésről. Különös, hogy a néppárt s az alkotmány-párt — a koalícióban fegyvertársai a függetlenségi pártnak — egyszerre a 48-as táborra kenik a nagy árulás minden bűnét és gyalázatát. Ma *Nagy* Ferenc és *Buzáth* támadták a függetlenségi pártot, — tehát tőkét akarnak kovácsolni a maguk előnyére. És velük szemben minden tiltakozás erőtlén, mert hiszen *Holló* Lajos, ki a függetlenségi párt megmentőjeképpen szeret feltűnni, ugyszólván kritika nélkül szavazza meg a kétpercentes kvótameelést. A helyzet az, hogy egyik oldalról a hatvanhetesek, másik oldalról *Polónyi* támadja oldalba a függetlenségieket. Céljaik nyilvánvalóak és mégis alszik ez a lomha tömeg: a függetlenségi párt. Nem akarja meglátni, hogy verembe jutott, melyből csak úgy szabadulhat, ha visszautasítja *Wekerle* silány, hazafiatal kiegyezését.

A pénzügyi bizottság ülésében több pikáns megjegyzés hangzott el. Ezekről megint hallgat a felhivatalos tudósítás, melyet előbb *Wekerle*, azután *Szél* Kálmán alaposan megcenzurázott. De sajtárságos mégis a véletlen játéka: minden kijelentés, ami kellemetlen lehet a függetlenségi pártnak, bennmaradt a tudósításban, mely így fabatkát se ér.

Holló egészen *Wekerle* tetszése szerint beszélt, ugyszintén *Bizony* Ákos is. Miskolc város képviselője, egyebek között ezt a megjegyzést is bátorkodott megkockáztatni:

— Nyilatkozatot kérek arra, hogy ez a kiegyezés nem jelenti-e azt, hogy a függetlenségi párt hagyja abba a közjogi harcot. Mert én ebbe nem megyek bele!

Bizony nem kapott választ. Hiszen a függetlenségi miniszterek közül egyik sem volt jelen! És ha ott lettek volna, mi történik vajjon? Semmi. Hallgatnak ők, mint dinnye a fűben....

Az alkotmánypárt alelnöke, *Nagy* Ferenc, gunyosan jelentette ki, hogy nekik *keserecsőbb* ezt a rossz kiegyezést megszavazni, mint a 48-asoknak, mert nem ők, hanem a függetlenségi az okozói annak, hogy ilyen rossz kiegyezést kötött a kormány. Mert a függetlenségi párt volt az, mely a Szél-Körber kiegyezést annak idején támadta és obstrukcióval meg is akadályozta annak törvényre emelését. *Buzáth* Ferenc pedig a fölött kesergett, hogy a kétszázalékos kvótameelést tisztán azért kell megcsinálni, mert a 48-as párt minden különös gazdasági érdek nélkül ragaszkodott a szerződéses formához. Majd üdvözölte a függetlenségi pártot, hogy *letért a közjogi alapról*. Ez nagyon helyes! — fejezte be mondókáját a néppárti politikus.

Holló Lajos próbált ez ellen tiltakozni és kijelentette, hogy minden becsületes függetlenségi embernek kötelessége küzdeni elveiért. És ő fog is! — mondta. *Mikor?* Majd 1917-ben talán? *Polónyi* pedig azzal a mérész nyilatkozatával akart hatást elérni, hogy fog ő még küzdeni a magyar vezényszóért, de vajjon — mondta — *Buzáth* fog-e harcolni az egyházpolitikai törvények *reviziójára*?

Buzáth nem válaszolt. *Szél* Kálmán beszélt ezután s az ő kiegyezésének történetét fejtegette. *Nekem el kellett takarítani az utból* — ugymond — *az ischli klauzulát.*

— *De a mostani* kiegyezésben is benne van! — jegyezte meg erre *Polónyi*.

— *Hol?* — pattant föl *Wekerle*.

— *Majd ki fogom mutatni!* *Polónyi* e fenyegetése volt a mai ülés akkordja.

A kiegyezés a pénzügyi bizottságban

A képviselőház pénzügyi bizottsága ma délután öt órákor folytatta a kiegyezési javaslatok tárgyalását. *Szél* Kálmán elnöklésével a bizottság tagjain kívül jelen voltak: *Wekerle* Sándor miniszterelnök, *Daranyi* Ignác és *Jekelfalussy* Lajos miniszterek, *Popovics* Sándor, *Szterényi* József és *Mezőssy* Béla államtitkárok. Napirenden volt a kiegyezési javaslatok közül a kereskedelemi szerződés beickekelyezéséről szóló törvényjavaslat.

Holló dicsér

Holló Lajos: A kiegyezési javaslatok megírásánál döntő szerepnek kell lenni a politikai bizalom kérdésének. Ő bizalommal van azok iránt, akik a tárgyalásokat vezették. Nem szabad azonban a javaslatok felett könnyedén átsiklani. A javaslatok legnagyobb becsét abban látja, hogy az ország egy határozott lépéssel ment előre a különválás tekintetében. A közjogi vívmányok között jelentősége van az autonóm vámtarifa beickekelyezésének. Nem kicsinylendő a választott bíróság behozatala és a közjogi kitételek az állami önállóság tekintetében, — bár az osztrák miniszterelnök még ma is nem két államról, hanem a monarchia két államfeleléről beszél.

Kevés gáncs

Rá kell mutatni a kiegyezés hátrányaira. Abban nem lát veszedelmet, hogy a kormányok kötelezték magukat arra, hogy a bank-kérdésben tárgyalásokba bocsátkozzanak, mert az ország szabad rendelkezése fennmaradt. Azt már inkább hátrányosnak tartja, hogy a bankszabadság meghosszabbításától tétetett függővé a magyar papiroknak pupilláris biztosítékok gyanánt való elfogadása. Hátrányosnak találja a díszagio kérdésének bekapcsolását. A blokkkérdésben elfogadott kamatlábat nem diffikultálja, de a lebonnyolítás tekintetében nem egész nyugodt. Sérelmesnek tartja, hogy az országnak a konverzióban való kooperatív részesei, illetve intézkedési joga nincs kifejezetten biztosítva. A kormány a teljesítés keresztülvitelét tíz évre vette tervbe.

Wekerle Sándor: Az ő konverziójától számít ez a tíz év.

A fölemelt kvóta

Holló Lajos: A most elkövetkező tíz esztendő nem tartja alkalmasnak egyrészt a jelenlevő pénzügyi viszonyok miatt, másrészt azért, mert a ránk jövő tíz esztendő nekünk erőgyűjtésre kell felhasználnunk. Az 1867-ik évi X. t.-c. ebben kedvezőbb helyzetet biztosít, mert e szerint a teljesítés bármikor eszközölhető. Nincs kizárva, hogy ezt a rövid időt *Ausztria* ki fogja használni

a mi hátrányunkra. A kvótafelemelést illetőleg tart attól is, hogy Ausztriában esetleg nem jön létre a kiegyezés és ezért a felemelt kvóta ránk nézve kötelező marad. Nem helyesli azt sem, hogy a kvótafelemelést, mint a kiegyezés árát fizessük.

Mindent megszavaz

Nem indokolja a kvótafelemelést gazdasági helyzetünk sem. Politikai szempontból sem helyes elhárítani a kvóta felemelést. A függetlenségi párt bejegyeztet abba, hogy az átmeneti idő alatt fennmarad a status quo, de Ausztriának vívmányokat adni nem enged. Hogy mégis megszavazza, annak az az oka, mert meg van győződve, hogy az országgyűlési függetlenségi pártnak szilárd elhatározása, amelytől semmi körülmények között el nem áll, hogy a bankszabadságot 1910-en túl meg nem hosszabbítja.

Mese a bankról

Azért ragaszkodik az önálló bank felállításához, mert minden országnak saját magának kell hitellete berendezése fölött diszponálnia és ennek legelső feltétele az önálló bank felállítása. Az önálló bank felállítása iránt megindított mozgalom abszolút nem vonja kétségbe, hogy az osztrák-magyar bank a paritást betartotta, hogy teljesen szolid bank és hogy a hitelt a jelen nélkül esztendőben Magyarország területén is fel emelte, de Magyarország hiteligenyét nem elégti ki. Az osztrák magyar bank pénzének legjelentékenyebb részét a nagy intézeteknek bocsátja rendelkezésére és így a közvetítőket táplálja, holott a hitelt a közvetlenül érdekelteknek kellene nyújtani. Megfelelő hitelezés csak úgy remélhető, ha önálló bankunk van.

Wekerle szónokai

Sághy Gyula: Megengedi, hogy a szerződés gazdasági és pénzügyi szempontból Ausztriára előnyösebb, de hangsúlyozza, hogy a Széll-Körber egyezséget kivéve az eddig kötött kiegyezéseknél előnyösebb. Fontosnak tartja a közjogi vívmányokat és úgy véli, hogy a dalmát vasutnál a magyar érdekekre előnyösebb csatlakozást is megállapíthattak volna.

Az áldozat

Bizony Ákos: A kiegyezési javaslatokat elfogadja. Ha a jelen megegyezés hátrányosabb talán a Széll-Körber-félenél, annak az az oka, hogy Ausztriában tudták, hogy ez az utolsó kiegyezés, amelynél minden lehető ki akartak csikarni. A jegybank mielőbbi felállítását szintén óhajtja, de azt nem politikai, hanem pénzügyi kérdésnek tekinti. A vasúti kérdéseket nem tartja sérelemnek.

Szükségesnek tartja megjegyezni, hogy a horvátoknak a kormány ne nyújtson több kedvezményt, mert a horvátok ezt nem érdemlik meg. A kvótának juktimmá tételét elítéli és a függetlenségi párt részéről igen terhes áldozat, hogy ezt meg kell szavaznia.

Polónyi Géza: Kell?

Bizony Ákos: Egyesek megtehetik azt, hogy kivonják magukat a felelősség alól. A függetlenségi pártnak ki kell kötni, hogy ha az új választás esetén alakult új 48-as többség az államjogi alakulást meg akarja változtatni, a kvótafelemelés nem lesz kötelező.

Polónyi Géza reflektálni kíván a tőzsdereformnak a kiegyezési kérdések közé kapcsolására. Az előtte szóló nem találja ezt kifogásolandónak, ő igen, mert nagy áramlatot lát az iránt, hogy az osztrákok beleavatkoznak a mi belügyeinkbe. Aggályt lát abban, hogy a választott bíróságról szóló törvényben felsorolt enumerációk között nincs felvéve az, hogy ha a tőzsdereformot nem találja az osztrák kormány megfelelőnek, — nem-e viheti kifogásait a választott bíróság elé, ami már direkt beleavatkozás volna belső ügyeinkbe. Ez már az állam szuverenitását érintené.

Wekerle Sándor: Ez a kérdés fel sem merülhet, mert mi a tőzsdereformnak elfogadására nem vállalunk kötelezettséget, csak a javaslat beterjesztésére.

Vád a 48 ellen

Nagy Ferenc: Az alkotmány párt részéről kijelenti, hogy a kiegyezést elfogadja. Nehezükre esik ez a 67-eseknek is, s bizonyos tekintetben még jobban nehezükre esik. A Széll-Körber-félet szívesen megszavazták volna, bizony azok, akik most azt dicsérik, nem szavazták volna meg.

Holló Lajos: Nem mi buktattuk meg; Ausztriában buktatták meg.

Nagy Ferenc: A 67-esek is elismerik a kiegyezésben nyilvánuló előnyöket, azokat honorálják, jóllehet azok csak az 1867. évi XII. t. e. folyamán. Honorálják azonban azokat az aggodalmakat is, amelyeket a függetlenségi párt tagjai a kvóta felemelése miatt felhoztak. A kormánynak ez iránt vállalt kötelezettsége nem érinti a kvótabizottságok hatáskörét, amit Polónyi közjogi sérelemnek hozott fel.

Lesz-e közjogi harc?

Buzáth Ferenc: A javaslatokon változtatni nem lehet. Tagadhatatlan, hogy a kvótafelemelés áldozat, de az áldozatokat meg kellett hozni, ha az önálló vámterületet 1917-ben fel akarjuk állítani. Eddig a parlament legtöbb idejét közjogi harcok foglalták le, most a békét arra kell fordítani, hogy a nemzetiségi, társadalmi, ipari és belső gazdasági kérdéseinket rendezzük. Elfogadja a javaslatokat.

Holló Lajos: Hangoztatni kívánja, hogy a megegyezésben hozott áldozatok nem irhatók annak a rovására, hogy vámszövetség helyett vámszerződést kötöttek. Az előtte szólóval szemben megjegyzi, hogy a közjogi harcok igen is nem fognak szünetelni.

Polónyi Géza: A közjogi harcokról nem fogunk lemondani, de folytatni fogjuk a küzdelmet, amint tisztelt Buzáth barátom is követelni fogja továbbra is egyházipolitikai törvények revízióját, ami pedig kevésbé szükséges.

Széll Kálmán beszél

Széll Kálmán: Indítatva érzi magát egy megjegyzésre, mert ő hozta létre 1902. év Szilveszter-estéjén a Széll-Körber-féle kiegyezést. Az egyezés, amelyet Körberrel kvótafelemelés nélkül kötött, létre nem jött. Ausztriában 1906 június 3-án visszavonatt. Nézetem szerint a jelen egyezés abból a szempontból bírálandó meg, hogy ezt a kiegyezést jobb volt-e létesíteni, mint szakítani.

Dicséri a saját Kiegyezését

En erre a kérdésre határozottan azt felelem, hogy igen. De bármilyen legyen a különbség a jelen és a Széll-Körber-féle egyezés között és legyen bár az utóbbi előnyösebb, az igazság érdekében szükségesnek tartom kijelenteni, hogy ez a kormány nehezebb viszonyok között tárgyalt. Mondatott: A viszonyosság nem lett volna baj; ezt nagyon ingatag feltevéseknek találok és ezen az emlegetett 1906-iki paktum alig változtatott volna. Alig lett volna mód rá, hogy a viszonyosság kérdése törvényhozási uton kölcsönösen szabályoztassék. Nekem volt erre tapasztalatom; 1897. februárjában azzal az eredménnyel tértem vissza Bécsből, hogy megalakíthattam a kormányt és rekonstruálhattam a helyzetet, az ischli klauzula kitérésével. Igen nehéz volt. Három havi küzdelembe került, míg az osztrák kormányral a kérdést rendbe lehetett hozni és akkor hoztam létre az 1899. XXX. t. e. t, mely a státusquót a viszonyosság alapján 1907-ig fenntartotta. Ha valaki megkérdezett volna a kritikus percben, mikor már mindkét fél tudta, hogy többet egymástól nem lehet ki vasalni, hogy a kiegyezés megkötendő-e, felelősségteljes átzésszel azt feleltem volna, hogy igen, habár kedvezőlenebb is a Széll-Körber-félenél.

Wekerle vallomása

Wekerle Sándor: A választott bíróság tekintetében megnyugtathatom Polónyi képviselőtársamat, hogy az állam szuverenitását érintő kérdések ki vannak véve, úgy hogy ebből komplikációk nem lehetnek. Ez tisztázott dolog. A bankkérdésről ezuttal nem kíván nyilatkozni az idő rövidségére való tekintettel, csak annyit konstatál, hogy a kormány igenis kötelezte magát a bankszabadság tekintetében a bankkal való tárgyalásra, de ezáltal sem az állam, sem a törvényhozás, még csak a tárgyaló miniszterek sem lettek lekötve. A block-kérdést illetően fejtegeti, hogy vállalt kötelezettségünket lényegesen könnyíti az a körülmény, hogy a mi visszafizetési kötelezettségünk csak az osztrák konverziótól számít.

Földes Béla: A bankra vonatkozólag egyelőre nem volt szükség a valutáról intézkedni; mindamellett ez nem sérelem.

A bizottság a szerződés beicikelyezéséről szóló törvényjavaslatot általánosságban elfogadta. A részletes tárgyalást november 4-én, hétfőn délután kezdik meg.

Vázsonyi és Csizmazia

„Folyosói rikácsolás“

A képviselőház folyosóján Csizmazia Endre képviselő kisebb társaságban a Lengyel-Hajduperrel és Vázsonyi Vilmos dr. védői szerepléséről beszélt. Néhány estilap tudatosan elferdítve adta közre Csizmazia megjegyzéseit. Többek közt azt a kifejezést adták a szájába, hogy ha ő lett volna Szepessy István bíró helyén, úgy vágja poson Vázsonyit, hogy a Dob-utcában szedi össze magát. A célzatos tudósítások szerint erre Lengyel Zoltán azt mondotta volna, hogy ő nem azonosítja magát Vázsonyival. Lengyel Zoltán erre az állítólagos folyosói beszélgetésre vonatkozólag az alábbi nyilatkozatot teszi közzé:

— Azok a lapok, amelyek pöröm egész folyama alatt tendenciózus és hazug tudósításokkal igyekeztek félrevezetni a közönséget, ma egy folyosói rikácsolást elferdítve adtak közre. Olyan inzultusokat emlegetnek, amelyeket Csizmazia Endre Vázsonyi Vilmos ellen tett volna s amelyekre én azt feleltem volna, hogy Vázsonyival nem azonosítom magamat. Ez valótlanság. Aki engem ismer, rólam föl nem teheti, hogy ha ilyen tényleg történt volna, azt rögtön meg nem toroltam volna.

Lengyel Zoltánnak e nyilatkozata fölmenti a tisztos újságírást attól, hogy tovább is foglalkozzék az orvtámadásra kiharított folyosói handa-bandával.

NYILTTÉR

B rovni alatt közlőtekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Tüdő-mellbajok

(tüdővész — tuberkulózis — I. II. szakában), vérköpést, tüdőcsucsúrut, kitűnő eredménnyel gyógyíthatnak új gyógymóddal, inhalációkkal és

szérumoltásokkal

Dr. HARMAT GYULA tüdőbajok rendelőintézte — inhalatorium
BUDAPEST, VII., Rákóczi-ut 82.
Rendelés 11-12.2-4-ig.

ŐS-BUDAVÁRA

ÖSSZES ÉPÜLETEI

lerombolása alkalmából az összes építési faanyagok, cserépfedelek, deszkák, ablakok, ajtók, 100 darab villamos ivilámpa, továbbá egy Peugeot gyártmányu automobil. Nagymennyiségű kosztimők, diszlejek, stb. stb. minden a legjobb állapotban olcsón eladó.

Értekezni lehet reggel 8 órától délután 5 óráig Ős-Budavára területén a tulajdonossal

Gázcsillárok

5 és 3 ágú, villanyra is berendezve, használt, de nagyon jó állapotban, azonnal eladók. Cim

KERTÉSZ PÁL, Rákóczi-ut 40

Tauszky Miksa fia

Tauszky Lipót Budapest.

Csakis VIII., Vig-utca 25. sz. (Saját házbán).
Magaselőlegek. Telefon 65-39. Magas előlegek.
Legnagyobb butorszallitási költöztetési és heraktározási vállalat. Ajánlja egy helyben és vidékre, valamint a közelgő nyaralókba való butorszallításra jutányos ár mellett szolgáltatást

NŐI FEHÉRNEMŰEK

a legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig az áruházam előcsarnokában megtekinthetők. Minden darabon a legolcsóbb szabott ár látható.

KERTÉSZ PÁL, Rákóczi-ut 40.

A Népsinházzal szemben.
Telefon 46-79. Szigoruan szabott árak.

VEIGELSBERG LEÓ ÖNGYILKOS

Veigelsberg Leó publicista, a Pester Lloyd főszerkesztője ma délután föbe-
lőtte magát és nyomban meghalt. A hatvanhároméves kiváló író
idegbaja és anyagi gondjai miatt pusztította el magát

Estefelé egy nyomdászleány ment be a szerkesztőhöz kézírásért. A szobában homály, a szerkesztő bent ült a karosszékben, de kéziratot nem adhatott többé — halott volt. Veigelsberg Leónak hívták ezt a kartársunkat, aki így egyszerre, minden forma nélkül beállította a munkát. A legnagyobb kötelességtudás — vagy negyven esztendő óta legelső embere lapjának, a Pester Lloydnak, rendkívüli publicista, a maga szakmájában páratlan művész és — becsületes, szegény ember. Azt hiszem, főképp azért kellett meghalnia. Mert ha nem lett volna az, ma millomos lenne, vagy legalább is milliók kamatját élvezné és nem kellett volna magát megaláznia — hiába — otromba pénzeszsákok előtt, belekapaszkodni apró pénztözsérekbe, akik maguk is fuldokolnak. Becsületes ember volt és költő, művelt és dús-gazdag emberek úgy néztek rá, mint egy félistenre, imádkoztak hozzá és — veszni hagyták. Más a genie, a szolgálat, amit tesz és más a pénz; a pénz komolyabb dolog. A milliomosok negyedében, társaságában és hivatalos helyiségében el kellett magát pusztítania Veigelsberg Leónak, mert nem tudott annyi pénzt szerezni, amennyit a börzejátékosok az ágensuknak mint províziót odadobnak. Az alkusz, az alkusz az reális valaki, az író az más: az egy kiöltözött cigány, maga nehogy mulatni menjen, huzza, huzza és amikor már nem bírja a végső akkord, az utolsó cifra, a halál hörgece legyen. Ölje, csak ölje meg magát, legalább nem kell neki fizetni nyugdíjat.

Nem vádlok senkit. De én tudom, mit jelent az, ha az író öngyilkos lesz. (Egy kis szakértő vagyok e kérdésben.) És látom a Veigelsberg Leó utját. Ennél szebb, erősebb, az életre jobban rátermett ember egy se volt köztünk. Olyan volt mint Michel Angelo Mózese a pápa sírján. Csakhogy nem sima márványból volt, hanem izzó, ragyogó bronzból. Negyven esztendeig olyan környezetben élt, amely mást, talán mindenkit, megpuhított és a formájából kivett volna. Maradt művész és költő, mosolygott a körülötte nyüzsgők furcsaságain, gyengeségein, erényein és bűnein. Milliókkal dolgozó krajcár-kufárok között grand-seigneur maradt. Pedig falusi tanítóságon kezdte, de kezdve és végezve volt benne, megjelenésében, viselkedésében és egész erkölcsében valami fejedelmi. A kicsinyesség nem fért hozzá; az üzletvilágnak legtekintélyesebb írója távol tudta magától az üzletet. Mindvégig uzsorásokkal dolgozott, mint egy fiatal huszártiszt és a kormányok mellett, a miniszterekkel barátságban ő ezeket nagyurilag protezsálta, ezek őt soha. Ő zsírálta a nagyurak váltóját és ő fizetett meg érte, — ime!

Hazudozni fognak róla, hogy miért és miért nem halt meg. Kimerült, ideges volt. Hát a pénzkufárok és kufár politikusok nem azok? Miért nem lövik magukat ezek föbe? Siránkozni fognak, hogy: „miért nem kért, adtak volna neki, amint adtak eddig!” Jelentkezni fognak azok, akiknél a szép élet-től való megválása előtt talán megalázva magát, járt is. Jelentkezni fognak, hogy e látogatását letagadják. Talán alibit is fognak bizonyítani. Kell hamis tanu? Ott van-

nak, használják egymást. De jó lesz, hogy ha a legilletékesebbek meghuzzák magukat és egy szót sem szólnak arról, hogy — eh — könnyelmű volt, ez az igazság és ez volt a vége! Tiszta nevét, átlátszó karakterét, nobiles emlékét, az egyetlen örökséget, amelyet fiára és családjára hagy, ezt is el akarják venni? Minek, mire, ezzel gseftelni ők sem tudnak többé.

Elment, mert akart. Tetszik ez a feltevés* Maradjanak ennél azok, akiknek részük volt elküldésében. Én nem kereskedem rajtuk, de a harag és gyűlölség önt el a nyomorúságos pénz — és annak még nyomorúságosabb birtokosai ellen, ha arra gondolok, hogy e nagy embert, nagy írókat meg lehetett volna menteni és nem cselekedték. Mit szenvedhetett, mit szenvedhetett amíg e született optimistát elborította a reménytelenség, amíg bírja és egyben hóhérja tudott lenni a maga földi életének. Megszüntetni az emberi léte és elmenni az emberek közül neki, aki gyönyörködött az életben és hitt az emberekben, — oh, be borzasztó lehetett! Ha össze lett volna törve — de egészséges, daliás volt, fiatal maradt tul a hatvan éven is. Az írás művészete, amely egyenrangú volt előtte az étellel, most érett meg a kezében teljesen. Humora, páthosza, szatirája teljes, bár német nyelven olyan stilszta lett, hogy a nagy német publicisztikában külföldön sem ismerték párját. És itthon, nálunk, a halottak napja előtti hangulatban, eljutott a — szövetkezetekig. De ime, azok ajtaját is zárva találta.

Bement a műhelyébe, ahol e könnyelmű ember nap nap után, majdnem egy emberöltőn át és ugyyszólván szünet nélkül csak dolgozott és dolgozott. És dolgozhatott volna — a mások multságára és hasznára — talán még egy-két évtizedig is. De eldobja magától e — másnak gyümölcsöző éveket. A pazarló! Nagyon kérem önöket, társai, befolyásos ismerősei, lekötelezettjei, gazdái és szolgálói, engedjék el neki a nyugalom ez éveit és ne nehezeltjenek reá, ő tudta, hogy nem lehetett tovább.

Költő és jellem, nem jó helyre került, belátta. Ma este végképp világosság támadt az elméjében, belátta, elsötétítette tündöklő elméjét és — helyet cserélt. Elsietett a nagyszerű, nyugalmas csöndességbe, a poétikus öntudatlanságba, amely a semmi és ami a — minden.

(B—y.)

Az öngyilkosság

Veigelsberg Leó délután három és fél négy óra között vált meg az élettől — amint azt kétségtelenül megállapították — de csak órák mulatán akadtak rá holttestére. Öt óra után történt, hogy egy fiatal hölgy állított be sebbel-lobbal a szerkesztőségi helyiség másik szárnyába, amelyet a lépcsőház választ el a megboldogult szobájától. A hölgy látszólag közönyös hangon mondta Sipes András szolgának, akit egyedül talált az előszobában:

— Veigelsberg szerkesztő ur, azt hiszem, rosszul van. Siessen csak át a szobájába.

A szolga erre átszaladt a fogadó-terembe, ahol egy karosszékben ült Veigelsberg. Köszönt neki, szólította, de választ nem kapott. A félhomályban csak annyit látott, hogy a főszer-

kesztő hátraszegzett nyakkal ül a borszékben. Amikor közelebb lépett, észrevette, hogy balkezeben revolvert tart, a jobbik keze pedig görcsösen markol egy kezítükröt. Azután vette csak észre, hogy Veigelsberg alighanem halott és a jobb halántékán kis seb van, amelyből vékonyan szivárgott ki egy-két csöppnyi vér.

Sipes András visszaroht a szerkesztőségbe, ahol már akkor több munkatárs tartózkodott. Egyikük, Schwét Henrik, aki medikus volt, átment a fogadóterembe s csakhamar konstatálta, hogy Veigelsbergen már nem lehet segíteni: pár órája kiszenvedett. Schwét értesítette kollegáit és főnökét, Singer Zsigmondot, aki a főkapitánysággal közölte a gyászos eseményt.

Hat óra lett, amikor megállapították, hogy az öngyilkosság így történt:

Veigelsberg Leó helyet foglalt a karosszékben, jobbkezebe kezítükröt vett, a balba pedig bulldog revolvert. Átnyult karjával a jobbváll fölé, úgy hogy balkézével lölte a jobbalalántékába s a tükréből nézte, vajjon jól tartja és irányítja-e a fegyvert. Jól célzott. Egy golyó elegendő volt rá, hogy megölje.

A rendőrség vizsgálata

A főkapitányságról Peregriny rendőrtanácsos a központi ügyelet vezetője, továbbá Málnásy fogalmazó, Barta rendőrorvos és egy detektív mentek át a Lloyd-palotába, amelynek Dorottya-utcai frontján, az első emeleten van az öngyilkosság színhelye.

Alapos helyszíni szemlét tartottak s nemcsak a halottat vizsgálták meg, hanem a szoba minden zegét-zugát. Aztán jegyzőkönyvet vettek föl s másfél óra telt el, amíg végre kijöttek a hatóság emberei. Peregriny rendőrtanácsos az előszobában összegyűlt újságíróknak a következőket mondotta:

— A halott helyzetéről, sérüléséről, kéztartásáról s az összes mellékkörülmények alapján kétségtelenül megállapítható, hogy öngyilkosság történt. A szoba egyik asztalán több levelet találtunk, a melyeket a főkapitányságról fogunk kézbesíteni.

Barta rendőrorvos elmondotta A HIR munkatársának, hogy a halál három és negyedfél óra közt állhatott be. A golyó behatolt a jobbalalántékon és hátul, a tarkó fölött jött ki. Megtalálták a karosszék mellett a földön. A löcsatorna iránya alulról fölfelé indul s hátul lejjebb tér. Már csak ebből is megállapítható, hogy idegen kéz nem ejthette a halált okozó sérülést.

Kihallgatták a holttest mellett Singer Zsigmond főszerkesztőt, Schwét Henrik munkatársat és Sipes András szolgát. Azt a nőt, aki a szolgálával közölte a megboldogult állapotát, nem tudták kihallgatni, mert eltűnt. A rendőrség vizsgálata azt állapította meg róla, hogy Stern Regina nyomdászleány s kézirat ügyében járt Veigelsberg Leónál, de már nem tudta előadni kérését. Ugy látszik, ijedtében hagyta el az épületet. A főkapitányságon holnap fogják őt kihallgatni.

A rendőrség egyelőre úgy intézkedett, hogy az elhunytat a törvényszéki orvostani intézet boncoló termébe szállítják. Nyolc óra után el is vitték a holttestet egyszerű fekete furgonon. A család kérni fogja, hogy a boncolást mellőzzék s nagyon valószínűnek tartják, hogy a vizsgálóbíró, — akinek a rendelkezésre joga van — elengedi a morgue-nak ezt az aktusát, mert a halál körülményei teljesen tisztázódtak.

Singer Zsigmond a katasztrófáról

Singer Zsigmond, aki az elhunytal együtt főszerkesztője volt a Pester Lloydnak, ma este A Hír tudósítója előtt a következő fontos és érdekes részleteket mondotta el kollegája tragédiájáról:

Munkában az utolsó percig

— Délután félhárom órakor beszéltem utoljára kiváló kollegámmal. Dolgozott egész délelőtt s ebéd után is csaknem

utolsó pillanatáig. Megbeszéltek a tennivalókat, a reggeli lapra vonatkozó dolgokat. Épp akkor kaptam a *Morgen* című folyóiratot, amelyben Hoffmannsthal gyönyörű versét mutattam neki. Elovasta és nagyértékű megjegyzéseket tett. Aztán a berlini lapok kifakadásairól beszélünk — a Harden-ügyben, — majd azt hánytukvetettük meg, hogy a *Kölnische Zeitung*-nak a horvátokról szóló tudósítását miképp tárgyaljuk. Minderről nyugodt hangon beszélt s egyáltalán nem vettem észre rajta, hogy milyen borzasztó tervet forgat agyában. A társalgás épp oly kellemes, élvezetes és böles volt, mint egyébkor. Jókedvűen vált el tőlem s én hazatértem.

Részletek az öngyilkosságról

— Öt órakor tértem vissza — folytatta Singer Zsigmond — a szerkesztőségbe s akkor rémülten siettek elibém a kollegáim azzal a lesújtó hírrel, hogy szeretett kartársunk már nem él. Agyonlőtte magát, a nélkül, hogy az egész épületben halotta volna valaki a durranást. Nem sokkal öt óra előtt egy ismeretlen hölgy járt nála, aki üzleti ügyekben kereste föl. Vért ő nem látott, az öngyilkosságot nem tudta s csak ennyit mondott az inspekciónak: „*Veigelsberg urnak valami baja lehet, mert én megszólítottam, de nem felelt.*” A szolga besietett a közös fogadószobába, s ott a bőrfotelben, fejével hanyatt dőlve, élettelenül találta kollegáimat. Ő értesítette aztán a szerkesztőség tagjait. Mihelyt az esetről tudomást szereztem, intézkedtem, hogy a család tagjai megtudják s a rendőrség is hírt kapjon, mert a hatóság nélkül senkinek nincs joga érdemleges intézkedésre. Pe-regriny tanácsos ur, Barta orvos ur és Málnássy fogalmazó ur megérkezvén, a látelést fölvevették s jegyzőkönyvet készítettek, amelynek tartalmát a tanácsos ur elmondotta. A megboldogult egyik kezében revolvert, a másikban tükröt tartott. Mutató és hüvelykujja közt a keze kormos volt. A lövés kanálisa alulról fölfelé haladó. Megállapították, hogy maga vetett véget életének s a lövés után nyomban meghalt. A doktor szerint három és fél-negy között hajtotta végre szomorú cselekedetét. A képviselőházból rövid pauza után idejött a szerkesztőségbe, velem értekezett, majd visszavonult — talán akkor írta leveleit — s aztán föbelőtte magát. Jellemző, hogy a szolgának meghagyta előzőleg, hogy a szobát alaposan takarítsa és szellőztesse ki . . . A fogadó-helyiség közepén, kis gömbölyű asztalon skatulyát találtunk, amelyben levélpapírosok fölött szép rendben helyezte el a leveleket. Egy-egy levelet hagyott hátra nejeének, egyik lányának, két fiának, a szerkesztőségnek, a fiatal *Deutsch Oszkár*-nak, míg a többi levelet előttem ismeretlen személyeknek írta.

Az öngyilkosság oka

A *HIR* tudósítója megkérdezte aztán Singer főszerkesztőt, hogy mit tud az öngyilkosság okáról.

— Negyven esztendeig ujságíró volt, szakadatlanul dolgozott, minta-cikkeket írt, — megviselte a szervezete ez a hatalmas munkálkodás. Tudomásom szerint *idegesség volt az öngyilkosság oka.*

Tudakozódtunk több más helyen is, hogy a közönségnek hűséges információval szolgálhasunk. Olyan személyiségtől, aki nagyon közel állott a megboldogulthoz s az elhunyt viszonyait Singer főszerkesztőnél is jobban ismerhette, a következő jelentős részleteket tudtuk meg.

— Nyomorult pénz volt az, ami ezt a hatalmas tehetségű férfit a halálba kergette. Legyünk őszinték: szolgálhatjuk az igazságot, a nélkül, hogy a kegyeletet sértenők, vagy okatlanul megbántanánk érdemes hátramaradottakat. *Veigelsberg* Leó egy hónap alatt többet és értékesebbet alkotott, mint szereplő politikusok, előkelő fiáncok esztendőszámra s még

sem tudott nyugodalmasan, kinos anyagi gondok nélkül élni. Két esztendővel ezelőtt történt, hogy a *Lloyd*-társaság *Kohner* elnök közbenjárására rendezni igyekezett a *Veigelsberg* adósságait. A terv csak részben sikerült. *Veigelsberg*, ez a grandseigneur, aki tömérdek emberrel jót tett s másokra úgy pazarolta a pénzt, mintha százazrei lettek volna — zavarba jött és röstelkedett, amikor a saját bajairól volt szó. Adósságainak jelentékeny részét eltitkolta, abban a reményben, hogy a maga erejéből kifizeti még azt. Arra törekedett, hogy minél kisebb terhet rójjon a társaságra, amelynek oly emi-nens szolgálatakat tett. Utóbb aztán új válság fenyegette s megint, ezuttal alaposabb mentő-akció vált szükségessé. De közben nagy változások történtek a *Lloyd*-társaságnál. *Falk* Miksa főszerkesztő nyugalomba vonult s október ötödikén *Singer* Zsigmond foglalta el a helyét *Veigelsberg* társaságában. De távozott a társaság elnöki székéből *Kohner* is, akinek pozíciója a *Weisz* Bertoldé lett. Amit *Kohner* szívesen megtett volna, azt többször ígérte a dugaszdag tölténygyáros és nagytőkés *Weisz* is. Mikor azonban a *Lloyd*-társaság ülést tartott *Weisz* elnöklésével, — pár nappal ezelőtt — kimondták az urak, hogy *Veigelsberg*nek egy fillért se adhatnak többé. A becsületes ujságíró hasztalanul igyekezett kielégíteni a hitelezőit. *Singer* főszerkesztő bizonyára *nem tudott a küzködéséről*, mert különben mindent elkövetett volna a saját hatáskörében, hogy az megszűnjék. A zárkózott természetű, önérzetes *Veigelsberg* kollegáinak szólni nem akart s a társaságnak sem óhajtott „terhére lenni.” Ezért emésztette el magát . . . Ma délelőtt utolsó reménye is füstbe ment: értesítették, hogy ötezer koronás váltóját nem fogadják el. Jött az összeomlás, engedték jönni. Hogy a kínzó gondok idegessé is tették, az könnyen lehetséges, de öngyilkosságának igazi oka: anyagi baj.

Az elhunyt lakásán

Gyöngéd érzés vezette az elhunytat, amikor nejtől távol, a szerkesztőségben végzett magával. Meg akarta kímélni szeretett feleségét a borzasztó fájdalomtól és izgalomtól, azért vonult el a közeléből végzetes elhatározásával, amelyet még csak nem is sejtett az immár özvegy ur-asszony.

A *HIR* egyik munkatársa ott járt ma este hat óra tájban *Veigelsberg* lakásán, a *Fürdő*-utca 1. száma alatt. A második emeleti hatos számú lakás ablakai a *Dorottya*-utcaára nyílnak s belőlük éppen a szerkesztőségi fogadó-terembe láthatni, ahol a főszerkesztő öngyilkossá lett. Ezért gondoskodott róla, hogy a szolga leereszsze a függönyöket, mielőtt a tervét végrehajtotta volna.

A matróna leányával, aki férjétől elváltan él, szomorú szótalanúságban ült a nagyon egyszerű berendezésű ebédlőben. A fiatal asszony hirtelen megszólalt:

— Édes atyámról akar bizonyára tudakozódní? Halottuk már, hogy rosszul lett, de hála istennek, sokkal jobban érzi magát és írja is már a holnap megjelenő vezércikkét.

Az özvegy, aki még nem tudott a rettenő csapásról s csak muló természetű betegségről hallott, csöndesen lehajította öszülő fejét és hal-kan szólt:

— Szegény jó uram, olyan sokat dolgozik. Nem csoda, hogy a sok munka kimeríti. Alig várom már, hogy ápolhas-sam. Kérem, szóljon át, ha lesz olyan kegyes és tudassa vele, hogy ma korábban térjen haza.

A fiatal urnőnek akkor jelentették már, hogy mi történt. A fájdalom szorongatta a torkát és szörnyű próbára tette minden idegszálát, de hő-sies érzéssel titkolta, leplezte anyja előtt a kes-servét. Borzasztó est volt ez a számára. Ma egy-általán nem is árulják el a beteg feleség előtt, hogy özvegygé lett.

Egymásután jöttek az elhunyt gyermekei, *Veigelsberg* Hugó (*Ignotus*), az előkelő tehetségű író, dr. *Veigelsberg* Viktor ügyvéd, továbbá az egyik veje, *Vécsey* Ede a feleségével. Megnyugtatták az özvegyet, aztán siettek át a szem-benlevő *Lloyd*-épületbe — *Veigelsberg* Leó holt-testéhez.

Hivatalosan

A főkapitányság sajtóirodája ma éjszaka ezt a jelentést adta ki *Veigelsberg* Leó öngyilkossá-gáról:

Ma délután öt és hat óra között a *Pester Lloyd* szerkesztőségében, a *Dorottya*-utca 14. számu házban öngyilkossági szándékból föbelőtte magát *Veigelsberg* Leó kiskörösi születésű, 63 éves, nős lapszerkesztő és azonnal meghalt. Tet-tének oka ez idő szerint ismeretlen. Tíz levelet hagyott hátra és pedig:

A *Pester Lloyd*-nak,
dr. *Freund* Ármán ügyvédnek,
dr. *Veigelsberg* Viktornak,
Veigelsberg Sámuelnek,
Veigelsberg Hugónak,
Veigelsberg Emmának,
Veigelsberg Leónának,
Deutsch Antalmak, a *Pester Lloyd* egyik szerkesztőjének,
Vécsey Edének *Budapest*en és
Vig Sándornak *Szegeden*.

Veigelsberg Leó holttestét a törvénytiszti boncoló intézetbe fogják szállítani.

Veigelsberg élete

Veigelsberg Leó német ujságíró volt. Első-rangu politikai cikkíró, érles tolla hatalmat jelentett. Írásait különös sarkazmus jellemezte és váiami megkapó szinesség. Évek során tanítóskodott *Keckeméten*, bizonyára innen ered az, hogy német stílusában annyi magyaros erő, annyi magyaros szín lakozott. Sokat foglalkozott a magyar irodalommal. Régebben verseket is írt. És egy hosszú, hatalmas tanulmányt *Széchényi* Ist-vánról. Ezen a munkáján egész életén át dolgo-zott. *Széchényi* volt az ő politikai és emberi ideálja. Mindvégig a legigazabb rajongással esü-gött a legnagyobb magyar emlékének. Különben kiváló essayista volt, remek stílusbeli képességgel. A *Neue Freie Presse* évekkel ezelőtt nagy fizet-éssel vezércikk írójának akarta szerződtetni, de *Veigelsberg* élete végéig megmaradt a magyar-or-szági német sajtó magyar lelki munkása. Nagy írói és kiváló költői tehetségét örökölte fia *Veigelsberg* Hugó, akit *Ignotus* néven ismer a ma-gyar közönség. A kiváló apának ez a nagy tehetségű fia már teljesen magyar írónak született.

Veigelsberg 1846. január 18-ikán született a szolnokmegyei *Kiskörös* községben. — Az iskolai tanulmányait *Kis-Körösön* és *Budán* vé-gezte, aztán a bécsi orvosi egyetemre került. Nagy szegénysége miatt nem szerezte meg a diploma-ját. *Keckeméten* tanítóskodott aztán rövid ideig. Onnan költői műveket és politikai cikkeket küldött számos előkelő lapba. A prágai *Politik*-be 1867. után és az újjáélelt parlamentárizmus idején írt parlamenti levelei feléje fordították a figyel-met s azután gyorsan emelkedett pályáján. Csak-hamar a *Pester Lloyd* szerkesztője s kiváló je-gyű vezércikkeinek írója lett. Roppantul gyorsan dolgozott és bámulatos precizitással.

Singer Zsigmond főszerkesztő elhunyt kollé-gájának működéséről ezt mondotta a *Hir* tudósítójának:

— *Veigelsberg* Leó 1872-ben jött *Buda-pestre* és hírlapírói pályafutását a *Hon*-nál kezdte itt. Dolgozott a *Pester Correspondenz*-nél s a *Neuer Freier Lloyd*-nál, amelyet *Horn* Ede, a zsidó államtitkár alapított. Nemsokára a *Pester Lloyd* munkatársa lett s remek cikkeket ebbe a lapba írta. Később egy ideig a *Neues Pester Journal* főszerkesztője volt, de aztán visszatért a *Lloyd*-hoz 1906. október elején, ami-kor *Falk* Miksa nyugalomba vonult, átvette a *P. Lloyd* főszerkesztői pozícióját, velem egyen-jogulag. A megboldogultat mindig a legbensőbb kollégialitás füzte hozzánk. Tiszteletük és sze-rettük mindannyian s csodáltuk ragyogó talen-tumát.

Az elhunyt politikai pályán is érvényesül-hetett volna, — nemesak nagy író volt, hanem elsőrangú szónok is, — de sohasem kívánczolt a parlament tagjai közé.

„Félreismernek a magyarok“

Ferenc Ferdinánd egyénisége

A trónörökös

Beszélgetés egy udvari méltósággal

Az első őszinte hang

— A HIR kiküldött munkatársától. —

Keszthely, október 31.

Leeresztett sisakrostélylyal, háttal a magyar porondnak áll egy férfi, *estei Ferenc Ferdinánd* főherceg a neve, akít évek, vagy talán csak hónapok kérdése, hogy egyszerre az új Magyarország történetének középpontjában látunk. Ki ez a Habsburg? Nem ismerjük. A király még az előtérben, de egy lépéssel mögötte a trónörökös. Az ország pedig, amelynek uralkodója lesz, tanácstalanul, kétkedve és kissé fásultan néz jövődó királya elé, nem az elzárkózott mesebeli hereceget sejtí benne, aki majd déleget, büszkén lép ki a titokzatosságból, s keblére öleli minden hívét, oh reménytelenül, hidegen gondolnak rá, ha a Duna jegén választanak, kevés voksot kapna. Ferenc Ferdinánd egyéniségéről csak ellenőrizhetetlen hírek férkőztek be a magyar közvéleménybe, egy szava se volt hozzánk, egy gesztusa sem illett bennünket, úgy tetszik, nem is törődött velünk. Az alakja magas, erőteljes, feltétlenül egészséges ember, négy gyermeke van és boldog családi életet él. Egyszer szinte az embert láttuk, amint öklével az asztalra csap és végre is megesküszik Chotek Zsófiával. Most, hosszu idő után, újra magyar földön van, Keszthely urának, *Festetich* Taszilo gróf főpohárnoknak a vendége. Meleg barátság fűzi a magyar mágnáshoz, aki a másik, fájdalmas emlékü trónörökösnek, Rudolf királynak is benső hive volt. Ferenc Ferdinándban nincs semmi a trónörökös-típusokból, sem Rudolffhoz, sem a gavallér walesi herceghez, sem a puritán német trónörököshöz nem hasonlít. Hát kire ütött? Melyik Habsburg az ideálja? A tudósító még lüktető impresszióinak hatása alatt II. Józsefet látja a jövődó magyar király mintaképének. Ferenc Ferdinánd nem pozör, határozottan energikus lélek, sokat tanult és olvasott és gondolkodik. *A HIR* munkatársa ma kora reggeltől késő éjszakáig Keszthelyen járt és a következőkben számol be utjának eredményeiről:

A páncélos lovag

Rudolf és Rudolfné

Reggel érkezik Keszthelyre a vonat. A pályaudvaron áll a főherceg szalonkocsija, rendkívül egyszerűen berendezve, három kis fülke, a magyar minisztereké bizonyára pazarabb. A vonat ablakából belátja a várost, hajnali ködben a badaesonyi hegyek; elől a Balaton, habos-fehér, mint egy női csipkés nadrágocskó. Enyhe kora-tavaszi szél fúj, mindenfelől nemzetiszini zászlók lengnek, még a templomokon is. Keszthely éppen nem lázas, avagy lelkes, hozzácsokott a királyi vendégekhez. A *Festetich* kastély sok fejedelmi sarjat látott, ott járt a király is, *Windischgraetz* hercegnő és akinek emlékét egy sárguló platán állé őrszi: Erzsébet királyasszony és Rudolf trónörökös. A kocsistól megkérdelem:

— Milyen ünnep van ma, hogy ennyi zászlót tüztek ki?

— Rudolf meg a Rudolfné látogatják a kegyelmes gróft.

Ennyit mond és egykedvűen tovább beszélget a lovával. Hej, a magyar nép még mindig nem ismer más trónörököst, mint Rudolfot és Rudolfné.

A kastély előtt megállunk. Óriási épület,

három szárnya van, beláthatatlan parkkal. A középső részben laknak a magas vendégek, három szobájuk van: háló, szalon és dolgozó. Bécsi eszélség szolgálja őket. A vár tornyán sárga-piros-kék zászló lobog, a *Festetich*ek színei. Az első kapun a címer: egy páncélos lovag, a mellén behorpadt sisak. Tíz óra már elmúlt, amikor feltáruznak a kapuk és hat gyönyörű négyes fogat hajt ki. Az elsőben *Ferenc Ferdinánd* trónörökös *Festetich* grófnéval (született *Hamilton* hercegné, a monakói fejedelem volt felesége), a másodikban *Hohenberg* Zsófia hercegnő *Festetich* Taszilo gróffal, a többi kocsikon a kastély más előkelő vendégei: *Demidoff* herceg, *Teleki* Tibor gróf és neje *Széchenyi* Béla gróf leánya, *Windischgraetz* László herceg a feleségével, *Fürstenberg* hercegnő, *Esterházy* Mária gróf, *Pallavicini* György örgróf és a kastély urának fia az ifjú *Festetich* György gróf, aki most párisi attaché. Az urak és hölgyek vadászruhában, vadászkalapban, utánuk négy kocsin jnások a fegyvereket szállították a vadaskertbe.

Tegnap délután a somogyi határon kezdték felverni a vadat Balaton-Szent-György alatt, és estig *ezerkétszáz* apróvadat, fácánt, foglyot és nyulat lőtt a főuri vadásztársaság. Ma már a határban kezdik a hajtók felverni a vadat, az ugynevezett *fenéki* remiszekben.

„Félreismernek a magyarok!“

Az első őszinte szó

A HIR kiküldött tudósítójának alkalma volt egy magasállású udvari méltóságot meginterjúvolni, aki Ferenc Ferdinánd bizalmas hive és sokat van együtt a trónörökösrel. A szenzációs beszélgetés így folyt le:

— Kegyelmes ur, őszinte szó még nem hangzott Ferenc Ferdinándról Magyarországon. A jövődó királyt nem ismeri a nemzet, csak ellenőrizhetetlen híreket kap róla. Nem tud iránta felmelegedni senki, sőt ellenségének tartja a magyar. Ön, aki közvetlen környezetében él, bizonyára ismeri a fenség gondolkodását és rólunk való véleményét.

— Igen, ismerem a trónörökös véleményét és egyéniségét! — volt a válasz. — Ferenc Ferdinánd tudatosan marad a háttérben, mert ügyelnie kell minden szavára és minden mozdulatára. Az ő helyzetében egy hangosabb szó, egy őszintebb gesztus, már *félreismerésre* és *félremagyarázásokra* adhat okot. A trónörökös és ezt férfiu szavamra mondom, többször jelentette ki:

— *Félreismernek a magyarok! Én a történelemből ismerem ezt a nemzetet és szilárd ragaszkodás jűz hozzájuk. Nemcsak az országgal, de a nép lelkiületével és sajátosságával is rokonszenvezek.*

— Azt éppenséggel nem csudálom, hogy nem ismerik a trónörököst. A fenséges ur, a már előbb említett okoknál fogva teljesen visszavonul és tartózkodik a nyilvános szerepléstől. A királyt is csak akkor helyettesíti ünnepélyeken, ha nem lehet kitérni a megtiszteltetés elől.

— Egy berlini ujság a *Neue Revue* tegnapelőtti számában foglalkozik Ferenc Ferdinánddal; megrajzolja egyéni és politikai karakterét és *Magyarországhoz* való vonatkozásában is beállítja...

A kegyelmes ur mosolyogva vágott közbe:

— *Olvassuk. Egy szava sem igaz. A trónörökös egyéniségét azért nem ismerik,*

mert egy teljesen eredeti, nagy koncepcióju *egyéniséggel állanak szembe*. Könnyű annak a gondolkozását és nézeteit kitalálni, aki valakinek a hatása alatt áll. Csak következtetni kell és a mintakép véleményét megtudni. Jegyezzék meg: *Ferenc Ferdinánd teljesen független minden befolyástól*, az ő hideg, kemény természetén megtörnének erre irányuló kísérletek. Nem hasonlít a jövődó király senkihez, mert az ő nézeteit, világfelfogásait és terveit hosszu, leszürödött töprengések előzték meg és évek multak, amíg azok kifejeződtek. Rendkívül művelt ember ő, naponta öt-hat órát tölt a könyvtárban, a melyhez hasonló kevés van a kontinensen.

— Magyarul tud a trónörökös? Beszél? Olvas? Ir?

— Nem beszél folyékonyan. Körülbelül olyan nehezen ejti ki a mi nyelvünket, mint egy tösgyökeres magyar ember a német szót, ha azt könyvből tanulta. Ezen intelligens ember meg nem ütődhetik. *Állandóan olvas magyar könyveket, leginkább tudományos és közjogi munkákat*. Regényeket nem olvas. Ebben a tekintetben hőtendorfi Conrad, a vezérkari főnök jár elől Bécsben, aki rajong Jókaiért és már az összes munkáit elolvasta. A trónörökös *kifogástalanul ír magyarul és szólár nélkül olvashat bármil*.

— És a karaktere? Mi igaz tulzott valóságosságából?

— Minden Habsburg vallásos és így Ferenc Ferdinánd is az, de távol áll attól, amit bigottnak nevezünk. A karaktere? A legszebb férfi jellem, egyenes, nyílt, őszinte és bátor. A lelkiületét legjobban jellemzi mesékbe illő családi élete. A hercegnő és a trónörökös rajongva szeretik egymást, a gyermekeiket bálványozzák.

Itt véget ért az interjú. A magasrangu személyiség, akinek inkognitóját sajnós, kötelességünk megőrizni, az első igaz és becsületes jellemrajzot adta Ferenc Ferdinándról, a magyar korona várományosáról. Adja isten, hogy igaza legyen és ne csalódjunk benne!

Csendőrök őrzik a határt

A trónörökös vadászik

Délután *A HIR* kiküldött munkatársa kocsin megindult a keszthelyi határba, a fenéki remiszekbe, ahol *Festetich* gróf tulajdonképpen vadaskertje van. Háromnegyed órára a várostól, mélyen a Balaton partján vannak a fenéki dülök, a távólból tompa puskaropogás és a hajtók lár-mája hangzik. Még messze vagyunk, előttünk a magyar tenger, megenyhült, megtisztult a nap-sütésben, most az árnyékból szürkésfehér, a sötét-kék hegyek közt olyan, mint egy ezüst harisnyakötő formás női láb. A kocsis feláll a bakkon, körülnéz, aztán a hüvelykujjával az országot felé bök:

— Erre vadászik a Rudolf!

Megfordulunk és az ellenkező irányban kocogunk tovább.

Megállj!

Előttünk az országot és amikor beláthatjuk a kocsit hirtelen megáll. Minden fa mellett *egy csendőr guggol*, háromszög alakban bekerítve az óriási vadaskertet; ahány fa, annyi csendőr. Szomoruan gubbasztanak a kakastollas leventék, ah, amott nyulakra vadásznak és nekik a forróságban, étlen-szomjan a vadászokat kell őrizni. Az első tölgyfánál két csendőrmester ugrik a kocsit elé és elszántan megragadják a lovak zabláját.

— *Megállj! Vissza! Vissza!*

Hiába minden kérés és fenyegetőzés. Visszafordulunk, talán a tulsó oldalon be-

A HIR

juthat a kocsi a vadászterületre. Ott jegenyefák vannak és minden jegenye alatt csendő guggolt.

— A parancs, hogy senkit se szabad beereszteni. *Aki nem engedelmeskedik, az életével játszik!*

Még egy sikertelen próba és egy sikerült ötlete a kocsisnak.

— A malom alatt észrevétlenül be lehet kerülni, csak le ne puffantsanak!

És bekerültünk a malom alatt. Ötven lépésnyire tőlünk félkörben jönnek előre a vadászok. Keszthely felől pedig szembe velük csapnak le a megriasztott fácánok és foglyok. Egy kis erdő mögött áll a kocsi, kitünően látható az egész mulatság. Balról, második a trónörökös. Magas, hízásra hajló természetű, gyönyörű férfi, barna vadászruha, térdnadrág és vadászkalap van rajta; most felénk fordul, az arca nyílt, tiszta, hullámos bajusza és sűrű haja van, a lépése biztos, kemény. Nyomában *Festelich* gróf és *Pálffy* herceg. A tulsó oldalon a többiek. A trónörökös céloz, ló és talál. Egy fogoly után a lába elé esik. Átlép rajta és újra ló. Elhibázta. Közelednek a kis erdő felé, amely eddig eltakart bennünket. A kocsis a lovak közé csap, szemére huzza a kalapját és arkon, bokron rohanunk az országútra. Alig vettük észre. Nem történt baj. A Balaton szélén tehenek legelésznek, egyik a ropogásra felugrik és nagyot bödül a cserjés felé, ahonnan már feltűnik a fiatal *Estherházy* Mór gróf alakja. Oh, szegény rebbelis magyar tehén...

TÁVIRAT TELEFON

Lucaciu Képviselő fiát kizárták az egyetemről

Kolozsvár, október 31.

A kolozsvári egyetem tanácsa három román nemzetiségű diákot: *Serbán* Aurélt, *Cincia* Szilivust és *Lucaciu* Lászlót, a belényesi képviselő fiát kizárta a kolozsvári egyetemről és egyúttal az összes hazai főiskolákról kitiltotta. A diákoknak az a büne, hogy pár héttel ezelőtt Mésón és Alvincen tartott román népgyűléseken a magyar áhameszme ellen izgató beszédeket tartottak. Híre járt, hogy a kitiltó határozatot a kultuszminiszter úgy módosította, hogy a diákok csupán a kolozsvári egyetemnek nem lehetnek hallgatói. *A Hir* tudósítója ez ügybenkérdest intézett dr. *Balogh* Artur kolozsvári jogkari dékánhoz, aki a kizárára vonatkozó értesülést megerősítette, de a miniszter módosító-határozatáról semmit sem tud.

Szökik a lázító Az ügyészség Hlinka ellen

Rózsahegy, október 31.

A királyi ügyészség visszavonta azt az engedélyt, amelylyel a kétévi államfogházra elítelt *Hlinka* András plébános Morvaországba távozott. Valószínű, hogy a rózsahegy-i tót agitátor a büntetés elől akar menekülni, ezért semmisítették meg a távozási engedélyt. Ha *Hlinka* nem jelentkezik az ügyészségen, elrendelik a köröztesét.

A berlini botrány Harden a felsőbiróság előtt

Berlin, október 31.

Az igazságügyminisztériumban azt a kérdést vitatják meg, hogy a *Moltke-Harden*-pörben közérdekről van-e szó, vagy sem. Azt hiszik, a felsőbb bíróság el fogja dönteni ezt a kérdést. A második tárgyaláson nem fogják megengedni, hogy a felek politikai beszédeket mondjanak. A felsőbb bíróság főleg az ügynek még nem eléggé világos részleteire fog sulyt vetni és szükség esetén kizárja a nyilvánosságot. *Hohenau* és *Lynar* gróf perverz hajlamairól tudtak az udvarnál. A férfiak mosolyogtak, az asszonyok elfordultak, de senki sem mert szólni a császárnak. *Hohenau* is, *Lynar* is gyakran megfordultak a császár előszobájában.

Vér! Vér! Vér!

Veszedelem az Erzsébetvárosban

Ehrlich G. G. párbajozni fog Vázsonyi az egyik segédje Szóval: az ügy komoly

A hetedik kerületet nagy veszedelem fenyegeti. Népszerű vezére, *Ehrlich* G. Gusztáv, a kályhakirály, komolyan összekoccent egy ügyvéddel és a dologból alighanem párbaj lesz. Az Erzsébetvárosban riadtan adták szájról-szájra a hírt. Sokan már látják, mint csordul ki *Ehrlich* G. G. nemes vére és igyekeznek rábeszélni a jeles demokratát, hogy álljon el az isszonyu tervtől.

Mint *A Hir* jelentette, a főváros szerdai közgyűlése után, keményen összeszóvalkóztak a társalgóteremben *Ehrlich* G. Gusztáv és *Heteés* Antal dr. bizottsági tagok. *Ehrlich* pofonokkal fenyegette *Heteés*t, aki viszont leboxolást helyeztett kilátásba az Erzsébetváros kitűnő főkortesének. Ma *Heteés* dr. provokálta *Ehrlich*et. *Dobieczy* József nyugalmazott ezredes és *Csongor* György tanárt küldötte el a haragos férfiúhoz. *Ehrlich*nél ma délután két óraker jelentek meg a segédek. *Ehrlich* tudomásul vette a kihívást és kijelentette, hogy *Heteés* dr.-nak rendelkezésére áll. Később *Vázsonyi* Vilmos dr. orsz. képviselőt és *Morzányi* Károly dr. ügyvédet kérte fel ügyének elintézésére. A megbízottak nyomban közölték *Heteés* segédeivel, hogy az affért holnap kívánják tárgyalni.

Holnap dől el tehát a nagy, izgató kérdés, hogy a két összekülönbözött városatya verekedni fog-e vagy sem s ha viadalra kelnek, karddal, törrel, pisztolylyal vagy ágyúval reparálják-e ki a kölcsönösen megtépázott becsületüket. Ellenőrizhetetlen hírek szerint *Ehrlich* G. G. azt fogja proponálni, hogy az ügyet istenítélettel döntsék el, úgy, mint a középkorban. E célból befűtet egy hatalmas *Maidingert* s aki tovább tudja állni a tüzet a kályhában, az a győztes. Ez a hir azonban megerősítésre szorul.

Ehrlich G. G. egyelőre derült nyugalommal néz a fejlemények elé. Jó kézben van az ügy, *Vázsonyi* a fősegédje, aki tudvalevőleg elvi ellensége a párbajnak. Szóval — ismételjük — véresen komoly az affér, amelynek hátterében egy kis községi politika is van. Ha tudnillik *Heteés* nem lép ki a demokrata pártból, *Ehrlich* fog kilépni. Ilyen súlyos dilemmába sodorta a demokratákat egy pofon, amelylyel *Ehrlich* adós maradt és néhány szelid boxolás, amely viszont *Heteés* tartozása.

Kossuth Ferenc állapota. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter állapotában tartós javulás állott be. A miniszter már sokkal jobban érzi magát és eszios fájdalmai is enyhültek. A délelőtti folyamán meglátogatta *Sztevényi* József államtitkár, aki a miniszterium ügyeiről referált.

Nincs többé szegénység! Ezzel a kiáltással *Darányi* Ignác, hazánk földmivvelésügyi minisztere, egy óriási, nagylelkű és gyönyörű elhatározást valósított meg most, a télviz küszöbén. Ugy látszik, a miniszter kémeitől értesült, hogy az ország népének anyagi bajai vannak, hogy a magyaroknak nem a legjobban megy s pláne télen van sok bajuk a megélhetéssel. Ezt egy jó földmivvelésügyi miniszter nem tűrheti. *Darányi* is elhatározta hát, hogy rendbehozza az ország szegénységét. E célból elrendelte Magyarország földmivvelésügyi minisztere, hogy a kincstári erdők felügyelői az idén engedjék meg, hogy a szegényemberek szabadon szedhessenek gallyakat az erdőben. No és ha ezután kivándorol valaki az országból, az egy rossz-hiszemű, akasztanivaló gazember!

A csernovai vérfürdő. Rózsahegy-ről jelentik, hogy *Panajott* Sándor csendőrtábornok odaérkezett és a vizsgálatot személyesen vezeti. Ujabbán hetvenöt csendőrtábornok érkezett a városba, ezeket a környéket osztozták szét. A kihallgatások folynak, de a letartóztatott tótok semmit sem akarnak vallani. A temetés rendezévé nélkül ment végbe tegnap. Prágából táviratozzák, hogy a városi tanács mai ülésén fájdalmas *megbotránkozását* fejezte ki a magyar kormány a tótokkal szemben követett magatartása és a csernovai vérontás felett, egyben felhatalmazta az elnökséget, hogy nyújtson anyagi támogatást az áldozatok családjainak, a hátrahagyott árvaakat pedig a szükséghez képest segítse. *St.-Martin* község tót lakossága kérvényben fordult a királyhoz és pápához, oltalmat kérve a magyarországi tótoknak a magyarok üldözései ellen.

Irodai munkaerők képzése. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület november elején új magyar és német gyorsírási tanfolyamokat nyit délelőtt, délután avagy este választható tanórákkal, amelyek díjtalan gépírás- és magyar s német fogalmazás-oktatással kapcsolatosak. Ezenkívül új könyvviteli és francianyelvi kurzus is nyílik. Az elnökség figyelmezteti a közönséget, hogy az egyesület elnevezéseit („Országos” és „Gabelsberger Szakiskola”), valamint „Parlament” című állandó kihirdetésének szövegét pár hónap óta megtevesztő módon utánozzák. Az egyesületi tanfolyamokat kizárólag a *Liszt* Ferenc-tér 10. sz. alatti *Gabelsberger* Szakiskolában tartják.

Halálozás. *Guttman* Lipót Léva város tekintélyes polgára hosszas szenvedés után 68 éves korában Léván meghalt. *Guttman* Zsigmond, a Magyar Kereskedelmi Bank Részvénytársaság vezérigazgatója édesatyját gyászolja az elhunytban.

Bürgenstein Henrik, a fővárosi vízművek gépésze 49 éves korában meghalt. Temetése november 1-én délután 3 óraker lesz a *klinika* Mária-utcai kápolnájából.

FERENC JOZSEF KESERUVIZ
páratlan hashajtószert.

MŰVÉSZET

SZÍNHÁZ ZENE KÉP KÖNYV

A Bátkirálynő Küry Klárával. *Küry* Klára, mint az új *Népszínház-Vigopera* állandó vendége ma jelent meg először a *Bátkirálynő* próbáin, amelyek a színház egész munkáját igénybe veszik. Az igazgatóság ezt az angol operettet, amely az utóbbi évek legnagyobb sikere volt, pazar díszszel állíttatja ki és a külső keret fénye is, az igazán nagystilű szerep is méltó módon hozza vissza *Küry* Klárát erre a színpadra. *Hicks-Hamilton* darabja nem sablonos mókaoperett, hanem nagy együttesektől, finoman szőtt daloktól, románcoktól, pattogó indulóktól kísért gyönyörű szöveg, amely egészen modern milliőben egy arisztokrata leány és ifju szerelmi történetében a *Hamupipőke* örökszép meséjét szövi bele. A poétikus, derűs és rendkívül mozgalmas eseményeknek ez a mese a visszatérő motívuma. *Küry* Klára játssza a címszerepet, *Usortos* a herceget. És elsőrangú valamennyi szerep kiosztása. A *Bátkirálynő-t* *Heltai* Jenő fordította a tőle megszokott bravúrral. Egy-egy vers valósággal poétai remek. A darabot dr. *Heresi* Sándor rendezi és bár az operett ugy zeneileg, mint kiállítás dolgában nagy előkészületet igényel, délelőtt is, délután is szakadatlanul próbálnak, hogy a *Bátkirálynő* bemutatója november első felében megtörténhessen. — E hét során, *pénteken* és *szombaton délután* a *Molnár és gyermeke* megy mérsékelt helyárazon. Ugyancsak mérsékelt helyárazon kerül színe *vasárnap délután* a *Sárga dominó*. Vasárnap este a *Denevér* van soron, szombat este a *Raskolnikov* megy harmadszor.

Vigszínház. Holnap, mindszentek napján két előadás lesz. Délután három óraker az *Ocskay brigádéros* kerül színe, este pedig az *Ingóványt* ismétlik meg. *Zacconi* Ermete. Olaszország legnagyobb színművészeinek vendégszereplése iránt máris nagy az érdeklődés.

Orvossztrájk Aradon

Ezer beteg orvos nélkül. A munkáspénztár visszautasította az ultimátumot. Tehetetlen a négy hatósági orvos. Gyógyítanak, de jó pénzért

Aradon ma megjelent a szociális harcok új réme: az első orvossztrájk. Az orvosok testületileg léptek föl a munkás betegsegélyező pénztárral szemben, mert ez az államosság után sem akar tisztességes orvosi díjakat fizetni. A pénztár szolgálatában eddig nyolc fixfizetésű orvos állt, akik hiába szálltak volna szembe az igazgatósággal, talpra állt tehát az egész orvosi kar és a sztrájkjal igyekeznek kivinni a nagyobb fizetést. A küzdelemnek két érdekes jelensége van: az egyik, hogy az orvosok mozgalmá nem beszél többé honoráriumról, hanem az élet nyers igényei szerint munkadíjat követel, a másik, hogy az aradi mozgalomban gyönyörűen jut kifejezésre a szolidaritás, mert az orvosok egy állami intézményből származó jövedelméből egyformán akarják részesíteni gazdagabb és szegényebb társaikat. Ennek a szolidaritásnak a föltétlen megvédése egyik ütközője az aradi mozgalomnak, amely csak az orvosok győzelmével végződhetik, mert a hatóság négy orvosra képtelen ellátni több mint ezer betegnek orvosszükségletét. Győre is engedni kellett a pénztárnak: ott az éjszaka történt a békés megegyezés, amely szintén az orvossztrájk veszedelmét hátrította el.

Nincs egyezés

Kimondták a sztrájkot

— A HIR tudósítójának telefonjelentése. —
Arad, október 31.

A munkáspénztárral kitört konfliktust nem lehetett békésen elintézni és az aradi orvosok testülete ma délelőtt kimondta a sztrájkot. Délelőtt egyezkedési tárgyalások folytak e munkáspénztár kiküldött igazgatója és az orvosok megbízottjai között, de a nagy ellentéteket nem lehetett kiegyenlíteni. A pénztár jövedelmének tekintélyes részét: évi hetvenezer koronát akar orvosi díjakban kifizetni, de az orvosok ennek kétszerezését: száznegyvenezer koronát követelnek. Az orvosok azt hangoztatják, hogy a pénztár túlságosan sokat köll adminisztrációs költségekre, mert tíz embert foglalkoztat olyan munkával, amelyet négy ember is el tudna látni. Abba sem tudnak belenyugodni az orvosok, hogy a betegek orvosválasztása teljesen szabad legyen, mert így csak néhány neves orvost foglalkoztatna a pénztár, míg az orvosok nagy tömege nem jutna jövedelemhez.

Az orvosok déli tizenkét órakor egyhangulag mondották ki a sztrájkot. A pénztár nyolc orvosa, akik a betegsegélyzőtől fix fizetést kapnak szolidáris az orvosok testületével és nyomban a sztrájk kimondása után írásban jelentette be lemondását Czukor László munkáspénztári elnöknek. A pénztárnál nagy meglepetést keltett a sztrájk kimondása, mert ott azt hitték, hogy az orvosok csak mozgalmuk erősítésére használják ezt a fegyvert, de nem fognak hozzányulni soha. A pénztár igazgatósága fölkereste Varjassy Lajos polgármestert, aki a kényszerítő helyzetre való tekintettel köteleességévé tette a négy hatósági orvosnak, névszerint: Pozsgay Lajos dr. tiszti orvosnak, továbbá Tisch Mór dr., Hecht Adolf dr. és Avarffy Imre dr. kerületi orvosoknak, hogy a pénztár rendelkezésére álljanak. Az orvosok kijelentették, hogy erre törvény kötelezi őket, de a hatalmas orvoskereslettel szemben ők négyen ugyanis tehetetlenek. A pénztárnak ez idő szerint több mint ezer betege van, akiket négy orvos nem láthat el.

Gyógyítanak a doktorok

De csak jó pénzért!

Aradon megdöbbenéssel fogadták az orvosok határozatát. A HIR munkatársa beszélt dr. Leitner Ernővel, a mozgalom egyik vezérével. Leitner doktor így nyilatkozott:

— Az orvossztrájk nem jelenti azt, hogy mi nem gyógyítjuk a pénztár betegeit. Gyógyítjuk, de csak a belügyminiszter tarifatervezetében megállapított díjak szerint. Mi csak győzések lehetünk ebben a harcban, mert a négy hatósági orvos nem tudja ellátni a betegszükségletet.

Érdekes, hogy a négy hatósági orvos, akiknek hivatalos kötelességük a szorult helyzetben rendelkezésre állni a pénztárnak, szintén szolidáris az orvosok testületével. Különben mind a négy orvosnak kiterjedt praxsisa van és a szoros vett hatósági teendők ellátása is annyi dolgot ad, hogy a hatóság orvosai alig kezelhetik a munkáspénztár beteg tagjait.

A pénztár nem tud fizetni

Nincs miből

— A HIR tudósítójának telefonjelentése. —
Arad, október 31.

Czukor László, a munkáspénztár elnöke a sztrájkokról ezt mondta a A HIR tudósítójának:

— Nem rajtunk múlt, hogy ennyire fajultak a dolgok. Az orvosok követelése annyira túlzott, hogy azt hiányos anyagi erőnk miatt képtelenek vagyunk teljesíteni. Én tettem még egy kísérletet: levelet írtam az igazgatóság minden tagjának, hogy fontolják meg a súlyos helyzetet. A közölcsezt újra meg kell kísérlni.

A munkáspénztár nagyon nehéz helyzetben van, mert neki törvényes kötelességei vannak a tagokkal szemben és ezek a kötelességek a legsúlyosabbak. Harmincezer ember életédekéről, több mint ezer beteg egészségéről van szó.

Ausztriából

hoznak orvosokat

— A HIR tudósítójának telefonjelentése. —
Arad, október 31.

A munkáspénztár igazgatósága ma este újra ülést tartott, amely belenyúlt az éjszakába. Az ülésen nagyon harcias volt a hangulat. Kimondta az igazgatóság, hogy harcba száll az orvosok testületével és a presszióknak nem enged. Már ma elhatározták, hogy évi hétézer korona fizetés mellett, ami orvosnál nagy dolog, pályázatot irnak ki tíz orvosi állásra, akiknek kizárólag az lesz a dolguk, hogy a pénztár betegeit gyógykezeljék. A pályázatot nemcsak a magyar, de az osztrák lapokban is meghirdetik, mert kiderült, hogy a betegsegélyző elleni harcban az összes magyarországi orvosok szolidárisak és így valószínű, hogy magyar orvos nem fog pályázni. A pénztár arra is el van szánva, hogy ausztriai orvosokat alkalmaz. Az esetről jelentést tettek a belügyminiszternek.

Szolidárisak a hatósági orvosok

A sztrájkoló orvosok minden eszközt fölhasználnak arra, hogy a pénztárt elháríthatatlan kényszer elé állítsák. A hatósági orvosok máris kijelentették, hogy ők a munkáspénztár rendelőhelyiségében nem jelennek meg, mert erre őket senki sem kötelezheti. Ennek különösen az az oka, mert a pénztár rendelő-intézete bűzös és egészségtelen. A sztrájkoló orvosok följelentést tettek Sarlof Domokos főkapitánynál, hogy a pénztár helyiségeiben való rendelést közegészségi okokból tiltsa be. Küldöttségileg keresték föl a sztrájkoló gróf Károlyi Gyula főispánt és arra kérték, hogy az orvosok testületi érdekeire való tekintettel vonja vissza azt a rendeletét, amelylyel a hatósági orvosokat a pénztári betegek gyógykezelésére utasította. A főispán még nem döntött a kérelem ügyében.

Két vegyészeti vélemény!

I. Bizonyítvány.

Ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla budapesti gyógyszerész ur által forgalomba hozott DIANA sósborszeszt megvizsgáltam és megállapítottam, hogy az az egészségre ártalmas alkatrészeket nem tartalmaz.

A vegyi összetétel szerint, vízzel hígítva belsőleg és változatlan alakban külsőleg a legjobb hatású gyógyszerészesznek jelentem ki.

Budapest, 1907. március hó 12.

Dr. Telbisz János

kir. kereskedelmi törv. hites vegyész

II. Bizonyítvány.

Alólírott ezennel bizonyítom, hogy az Erényi Béla gyógyszerész ur, budapesti lakostól eredeti palackban bemutatott DIANA-sósborszeszt megvizsgálva, azt kellemes illatu, ártalmatlan, éterikus testekkel kevert, borszeszes sóoldatnak találtam, amely kisebb mennyiségben (cseppekben) avagy vízzel hígítva belső, továbbá változatlan alakban külső használatkor ártalmas vagy mérges anyagokat nem tartalmaz, miért is ugy belsőleg, mint külsőleg alkalmazható sósborszesznek minősítendő és így mint háziszser, annak forgalombahozatala kifogás alá nem esik.

Budapest, 1907. III/5.

Nyilvános vegyikísérleti állomás

Dr. Neumann Zsigmond m. p.

kir. keresk. és váltótörvényszéki hites vegyész z.

Esténként

miért használják oly előszeretettel a

Diana sósborszeszt

minden házbán?

Aki egész nap dolgozik, jön-megy, kifáradt, testileg és szellemileg meg van erőltetve, annak okvetlen szükséges, hogy lefekvéskor jól bemasszírozza magát

a Diana sósborszeszszel.

Mert erősíti és edzi a testet.
Mert erősíti és edzi a csontokat.
Mert erősíti és edzi az inakat.
Mert erősíti és edzi az ereket.
Mert a bedörzsölés által a véredények mozgásba jönnek, miáltal felfrissül az egész szervezet.
Mert a has masszírozása által a széklet teljesen rendbe jön.
Mert bágyadtság a homlok bedörzsölése által végtelenségig elmúlik.
Aki egész nap az asztal mellett ülnek, görnyednek, dolgoznak, olvasnak, irnak: rendszeren hátfájásuk van, ezeknek megfizethetetlen egy jó bedörzsölés a valódi

Diana sósborszeszszel,

mely a fájdalmat már a masszírozás alatt szünteti meg.

EGYEDÜLI KÉSZÍTŐ:

Erényi Béla gyógyszerész

Budapest, Károly-körút 5.

(Postán legkevesebb 6 üveg szállítható utánvétel mellett.)

Minden üvegnek plombálva kell lenni.

Egy üveg DIANA-sósborszesz	Egy nagy üveg Diana-sósborszesz	Egy legn. üveg Diana-sósborszesz
40 fillér	1.- korona	2.- korona

Vigyázzon jól az utánzatokra, mert csak az a valódi, a mely üvegen látható feltűnően e két szó: **DIANA-SÓSBORSZESZ.**

A SZERKESZTŐ POSTÁJA

Békéscsantandrás, Cs. V. Nem követelheti az el-távolítását, mert azzal, hogy a leány a felesége lett, jogcímet szerzett arra, hogy minden okmány és igazolás nélkül is a községben maradjon. Itt csak az segíthet, ha benyújtja a válókeresetet az illetékes törvényszékhez. — **Ács, Ö. J.** A betegsegélyző pénztár július elsején megkezdte működését. A szabályokat a központi pénztárnál (Budapest, VII., Damjanich-utca) lehet megkapni. — **Cukorka.** A cukorkák készítése először gyakorlatban kell megtanulnia, mert receptek utján bajos belekezdni egy ilyen vállalatba. A gépeket gépgyárakban szeresheti be, ezeknek a hirdetését mindenfelé megtalálja. — **Budapest O. P.-né.** A polgármesteri hivatalnak ki kell adnia az iratokat. Ha a maga jószántából nem hajlandó erre, tessék ügyvéddel felszólíttatni. — **Altörzsi függetlenségi.** Hálásan köszönjük, örülünk, hogy megértette a mi programunkat. A cikket mely sajnálatunkra nem közölhetjük, az aktuális politika kiszorította.

KÖZGAZDASÁG

A budapesti gabonatózsde

I. Készáru-üzlet

Változatlan áron elkelt 9000 mm. buza, Rozs, zab, tengeri, árpa nem változtak.
Eladatott:
Buza Pestvidéki: 100 mm. 78.8 k. 24.— K., 800 mm. 78.5 k. 24.20 K., 100 mm. 78.5 k. 23.90 K., 100 mm. 77.8 k. 23.90 K., 100 mm. 77.3 k. 23.90 K., 1000 mm. 78.2 k. 24.20 K., 200 mm. 78 k. 23.80 K., 500 mm. 78 k. 24.20 K., 100 mm. 77 k. 24.— K., 100 mm. 77 k. 24.20 K., 150 mm. 77 k. 24.— K.
Tiszavidéki: 100 mm. 80 k. 24.50 K., 6-buza, 100 mm. 80 k. 24.60 K., 6-buza, 100 mm. 76 k. 24.55 K., 6-buza, 100 mm. 78 k. 24.40 K., 200 mm. 78 k. 24.30 K., 100 mm. 78 k. 24.20 K., 200 mm. 77 k. 24.25 K., 150 mm. 76.5 k. 24.— K., 100 mm. 76 k. 23.70 K., 500 mm. 76.5 k. 24.25 K., 100 mm. 76 k. 24.— K., 200 mm. 75.5 k. 23.60 K., 200 mm. 75.5 k. 23.70 K.
Makói: 1000 mm. 76.3 k. 24.25 K., 2000 mm. 76.3 k. 24.27 K.
Mind három hónapra.
Rozs: 100 mm. 21.80 K., 500 mm. 22.— K., dec., 500 mm. 21.80 K.
Zab: 500 mm. 16.70 K., 100 mm. 16.30 K.
Uj tengeri: 100 mm. 12.30 K., 100 mm. 12.40 K.
Lucerna: 200 mm. 124.— K.
 Készpénzfizetés mellett.

Hivatalos jegyzés

Buza	kilés	Ára 100 kgr.	kilés	Ára 100 kgr.
Tiszavidéki (uj)	75	23.25 — 23.65	79	24.— — 24.40
"	76	23.45 — 23.85	80	24.10 — 24.50
"	77	23.65 — 24.05	81	— — — —
"	78	23.85 — 24.25	—	— — — —
Féjérmegyei (uj)	75	— — — —	79	23.90 — 24.30
"	76	23.35 — 23.75	80	— — — —
"	77	23.35 — 23.75	81	— — — —
"	78	23.75 — 24.15	—	— — — —
Pestvidéki (uj)	75	23.15 — 23.55	79	23.90 — 24.30
"	76	23.35 — 23.75	80	— — — —
"	77	23.55 — 23.95	81	— — — —
"	78	23.75 — 24.15	82	— — — —
Bácskai u	75	— — — —	—	— — — —
"	76	23.35 — 23.75	—	— — — —
"	77	23.55 — 23.95	—	— — — —
"	78	23.75 — 24.15	—	— — — —
Koss	elsőrendű uj	— — — —	22.05	22.30
"	középmínőségű uj	— — — —	21.85	22.—
Árpa	takarmány, elsőrendű	— — — —	15.80	16.—
"	takarmány, másodrendű	— — — —	15.60	15.80
Zab	elsőrendű	— — — —	16.40	16.70
"	középmínőségű	— — — —	16.—	16.30
Tengeri magyar	— — — —	— — — —	14.35	14.50
Korpa	káposztarepce	— — — —	34.50	36.—

II. Határidő-üzlet.

Nem változott.
Kötések. Az üzlet folyamán a következő kötésektől történtek:
 Áprilisi buza (1908) 24.88—25.14—25.14
 Áprilisi rozs (1908) 23.36—23.56—23.54
 Áprilisi zab (1908) 16.78—17.07—17.04
 Májusi tengeri (1908) 14.22—14.32—14.32
Déli 1 órakor zárulnak.
 Áprilisi buza (1908) 25.14—25.16
 Áprilisi rozs (1908) 23.54—23.56
 Áprilisi zab (1908) 17.04—17.06
 Májusi tengeri (1908) 14.32—14.34

Gabonaforgalom

	1907. október 29-től	október 30-ig.
Buza	Erkezett 10741	Elszállított 645
Rozs	1775	—
Árpa	1985	304
Zab	408	4075
Tengeri	404	—
Liszt	120	20582
Korpa	400	2342

Délutáni határidő-üzlet:

4 1/2 órakor a következők voltak a záró ár-folyamok:
 Áprilisi buza (1908) 25.16
 Áprilisi rozs (1908) 23.58
 Áprilisi zab (1908) 17.06
 Májusi tengeri (1908) 14.34

A budapesti értéktőzsde

Teljes üzletlenség az egész vonalon, ez a mai tőzsde külső képe. Üzlet csak elvétve fordul elő alig változott árak mellett. Az angol bank 1%-os kamatláb emelése sem tett nagyobb hatást a tőzsdére. A folyton rosszabbodó pénzvizonyok visszatartják a spekulációt újabb üzletek kötésétől.

Előtőzsde:

Csaknem teljesen üzletlenség.
 Kötettek: Osztrák hitelrészvény 631.—
 631.75. Magyar hitelrészvény 740.75—742.50.
 Magyar jelzáloghitelbank II. kib. 417.75—418.50.
 Osztrák-magyar államvasut 650.50—651.—.
 Déli vasut 147.—.
 Rimamurányi vasművek 541.—541.75.
 Közuti vasut 523.—.

Déli tőzsde:

Az angol bank csak 1%-kal emelte fel a kamatlábát, a tőzsde ennek folytán megszilárdult.

Kötettek: Osztrák hitelrészvény 632.25—632.75.
 Magyar hitelrészvény 743.—743.25.
 Magyar leszámítoló- és pénzváltóbank 463.25—464.50.
 Magyar jelzáloghitelbank II. kib. 420.—423.—.
 Osztrák-magyar államvasut 651.75—652.75.
 Rimamurányi vasművek 543.—.
 Magyar koronajáradék 92.75—92.85.
 Közuti vasut 523.—524.50.
 Városi villamos vasut 275.25—275.50.
 Hazai sorsjegy 100.—.
 Kereskedelmi részvény 585.—585.50.
 Belvárosi takarékpénztár részv. 598.—.
 Nasitzi Tannin 410.—.

Utőtőzsde:

Irányzata tartott.
 Osztrák hitel 632.75—633.—.
 Magyar hitel 743.50.
 Jelzálogbank 423.50.
 Államvasut 652.25.

Zárlat délután 4 órakor

Osztrák hitel 633.—.
 Magyar hitel 743.50.

Bécsi értéktőzsde

Bécs, október 31. 4 2/3% papír járadék 95.85
 4% oszt. arany jár. 114.15. 1860. sorsjegy 147.50
 Osztr. hitelsorsjegy 439.—.
 Angol osztr. bankrészv. 291.50.
 Bécsi Bankverein 522.75.
 Osztr.-magy. bank 17.74.
 Déli vasut 147.50.
 Duna gőzh. társ. 995.—.
 Dohány részv. 403.—.
 Cs. k. arany (vert) 11.36.
 Német bank váltók 117.20.
 4 2/3% ezüst jár. 95.70—740
 Osztr. koronajáradék 95.98.
 1864. sorsjegy 253.—
 Osztr. hitelint. részv. 632.50.
 Union-Bank 239. 0.
 Osztr. Länderbank 412.10.
 Osztr. m. áll. vasut 651.60.
 Elbe-völgyi vasut 419.75.
 Alpési részv. 599.—.
 20 frankos 19.18.
 Londoni váltóár 240.75.
 Lipótkohó 398.—.
 Török-sorsjegyek 183.25

Bécs, október 31. 4% arany-járadék 109.80
 Tiszai és szeg. köles. sorsj. 140.—.
 Magy. hitel. részv. 743.—.
 M. lesz. és váltó részv. 463.—.
 Rimamurányi 341.25.
 M. kukoripar —.
 Adria hajózási r.-t. —.
 Magyar koronajáradék 92.70.
 4% magy. földteherm. kötv. 92.70.
 M. nyerc-k. sorsjegy 189.50
 Kassa-Oderb. v. részv. —.
 M. keresk. bank 32.72
 M. Jelzálogbank 421.50.

Külföldi értéktőzsde

Berlin, október 31. (Zárlat.) 4 2/3% papírjára-dék 97.30.
 4% oszt. arany jár. 97.25.
 Osztr. hitel. 199.25.
 Déli vasut 28.25.
 Orosz bankjegyek 216.25.
 4% új orosz kölcsön —.
 Disconto Commandit 169.10.
 Dynamit Trust 157.25.
 Harpeni 190.25.
 Unifikált török jár. 92.60.
 4 2/3% ezüst járadék 95.80
 4% magy. arany jár. 92.50.
 Magyar koronajára-dék —.
 Osztr. m. államvasut 139.80.
 Bécsi váltóár 85.25.
 Olasz járadék —.
 Alt. Villamos Edison 195.25.
 Geischenkirchmi 192.75.
 Laurakohó 220.60.

Valódi
brabantai
szőrme
Stola-
gallér

a legnemesebb fekete orosz brabantia kabinból, melynek valódiságáért és tartós jó minőségeért fel-tétlen kezességet vállalunk. Nehéz fekete selyem düszébbelés-sel, 6 remek szklun-szin farokkal, 240 cm. hosszú

ára 10 korona, ugyanez barnában 12 korona. Ugyancsak ezen Col-ler 150 cm. hosszú-ságban 6 kamifarok-kal fekete-ban

6 korona, 150 cm. hosszú, bar-nában 8 korona. Postai szétküldés a világ minden részébe utánvétellel.

Pelzwaren-Export & Import
WEILER

Wien, XVI. Lerchen-felder-Gürtel 53.

Magyar levelezés

Magyar levelezés

Magyarnak Pécs. Nemetnek Bécs.

!! Ne küldjük pénzünköt külföldre !!

Figyelmeztetem a n. é. közönséget arra, hogy külföldi cégek ábráimat utánozzák, s így ezek egyformák, csak-hogy az árjuk a valóságban silány és értéktelen!

20 kor. 12 kor. 8 kor.

Domboru, legdivatosabb valódi 14 karátos arany karikagyűrű. Tetszés szerinti vésés ingyen! Ujbőség kis papirsza-laggal megránerhető !!

Schönwald Imre, Pécs
órás-mester és ékszer-gyáros.

Legelőszőbb hirdetési mód

Nem kell a kiadóhivatalba járni, mert minden dohánytőzsdében kapható

A NAP - A HIR
apróhirdetési levelezőlapja.

Érvényes 10 szögig. Ára csak 20 fillér. A hirdetés a levelező-lap beérkezése napján jelenik meg.

FIDIBUSZ

1905-1906. évi teljes év-folyama megjelent dísz-kötésben. 300-nál több rajz, 4 teljes regény, tömérdek hu-moros elbeszélés, vers, jó-zú tréfás apróság stb.

Ára 5 korona.

Megrendelhető a FIDIBUSZ kiadó-hivatalában Budapest, VIII., Róki Szilárd-utca 9. sz. továbbá minden könyv- és papir-kereskedésben, valamint az összes hírlapelárusítóknál úgy Budape-sten mint vidéken. — Kávéházak, kaszinók, társas- és olvasóörök 15 százalék engedményben része-sülnek.

LAKÁS
ES
ABLAK
TISZTÍTÁS
PADLO
BEERESZTÉS
FEREG
IRTÁSI
ES

UTRICHSTEIN
KERTESZ-
UTCA 18.
TELEFON
14 59.

SZÖNYEGPOROLO ES MEGOVÓVALLALAT

SZINHÁZAK

Péntek, 1907. november 1-én.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Pillangó kisasszony.

Opera 3 felvonásban.
Kezdeté 7 órákor.

NEMZETI SZINHÁZ.

Egy szegény ifjú története

Délután 3 órákor mérs. helyárrakkal
Színmű 5 felvonásban.
Este:

Rabensteini Bersabé

Színmű 3 felvonásban.
Kezdeté 7 órákor.

NÉPSZINHÁZ. (Vig-Opera).

Délután 3 órákor mérsékelt helyárrakkal:

A molnár és gyermeke.

Népdráma 5 felvonásban.
Este:

Carmen.

Opera 3 felvonásban.
Kezdeté 1/2 8 órákor.

MAGYAR SZINHÁZ

D. u. 3 órákor mérsékelt helyárrakkal:

Ejjeli szállás.

Este:
A harang.

Legenda 3 felvonásban.
Kezdeté 1/2 8 órákor.

KIRÁLY SZINHÁZ.

D. u. 8 órákor mérs. helyárrakkal

A molnár és gyermeke

Népdráma 5 felvonásban.
Este:

A vig özvegy.

Operett 3 felvonásban.
Kezdeté 7/1 1 órákor.

Városiigeti Szinkör

D. u. 3 órákor mérsékelt árakkal és este:

A molnár és gyermeke.

Kezdeté 7 órákor.

VIGSZINHÁZ.

Délután fél 3 órákor mérsékelt helyárrakkal:

Ocskay brigadéros.

Dráma 4 felvonásban.
Este:

Az ingovány.

Színmű 3 felvonásban.
Kezdeté fél 8 órákor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Délután 3 órákor mérsékelt helyárrakkal:

Az élet komédiája.

Este:
A tenger.

Kezdeté 7/1 3 órákor.

Modern Színház - Cabaret

Andrássy-ut 69.

Három istennő. Prolog. Irta és előadja Pálmay Ilka. A trónörökös. Elnök. Irta Szomaházy István. Drágaság. Pesti jelenet. Irta Molnár Ferenc. Jus prima noctis. Operette. Irta Heltai J. és Szirmai A. — Cabaret-számok —

Pálmay Ilka, Medgyaszay Vilma, Zelefi Júlia, Vörös Ily, Nyáray Antal, Kardos Andor, Solyom Márton.

Kezdeté 9 órákor.

KELETI-SZINHÁZ.

VII., Baross-tér 15.

Telefon 88-90.

A főváros legegészségesebb rendezett mozgószínháza.

Jegesmedve vadász. — Tengerész özvegye. — Hoppy Boh. — Az élet árnyoldalai. — A rendőr szerelme. — Paraszt és boszorkány. — Tehenvásár. — Gyorsrajzoló és még két, az utolsó órákban érkezett attrakció

Kezdeté 5 órákor.

Eldorató (Csoda) Színház

Budapest, VII., Rákóczi-ut 64.

Az újkor legnagyobb csodája, élettelen alakok

a színpadon megjelenő, dalokat és operettekét úgy mint élő emberek adnak elő Kezdeté este fél 6 órákor éjeli 12 óráig. Naponta előadás változatos műsorral. Minden est-törtétkön négy gyermek-előadás.

HERSCH SAMU, igazgató

Mag. arország-Ausztria egyetüli vezérképviselője.

Romulus & Rémus
15 kor. 15 kor.

Legdivatosabb és gyönyörű szép facon, mely erős, mint karsu hölgyeknek különösen áll, mely ráncokba rakva, melyek körbekerül a csipőn testhez simulók és alul gazdagon nyílnak szét.

Napsugár-pissé-aj, sikkes elegáns viselőt, mely napról-napra kedveltebbé válik. Pissék fent kenekenyek, alul szélesbülnek, tartósak, mert a legújabb patent villany piassirozó-apparátussal vannak redőzve.

Ezen alkak mindögyike direktre az előirt méretek után finom és gazdag kiállításban elkészítve, francia női posztóból, barna, zöld, lilá, sötétkék, fekete és krém színben

Méretnek tessék a schluss és csipő bőségét, az alj elő- és hátsó hosszát előírni.

Amennyiben a faconokon kívül a sima angol és a diszes francia genre összes njdonőségait hozzuk meg, a melyek ujonnan megjelent albumunkban össze vannak gyűjtve, alkak, kosztümök és blousok, az iránta érdeklődő hölgyeknek kívánatára 40 fillér levéljegyekben való beklüldése ellenében megküldjük és ezt a legkisebb megrendelésnél visszatérítjük.

„ZUR SCHOSSENFABRIK“
Wien, XVI., Neulerchenfelderstr. 2.
Magyar levelezés Magyar levelezés

„Intim-Vendéglő“
VIII. Sándor-tér 4. (Gutenberg-palota.)
Folyó hó 13-án megnyit. Pényes berendezés. Polgári árak. Valódi magyar konyha. Közvetlen a termelőktől vásárolt kitűnő borok. Számos látogatást kér

Takáts János és Társa
az Erzsébet-Sósfürdő vendéglőse.

Budapesti **CABARET** Terező-körút 28. sz. (Gonbanniére) Telefon 52-38

Minden este 9-től 12-ig új műsorral nagy előadás.

A TELJESEN ÚJ NOVEMBERI MŰSOR!!
A VAJDA AZ ABBÁZIÁBAN. * A CUPRINGER.
Egy válpör története. (Színházi paródia négy jelenetben)
Teljesen új cabaret-számokkal fellépnek:
László Rózsai, (Montignoso. — A vándorló baba.)
Ferenczy Károly, (Lót. — A képviselő úr). Nagy Endre, (L'art d'être jolie). Mlle. Marguerite Chabauty, és az egész művészemélyzet.

Jegyek: Bárdnál, Kossuth Lajos-utca és Andrássy-ut. Zipszer-nél, Andrássy-ut és a Cabaret pénztáránál.

Aréna kávéház
Aréna-ut és Damjanich-utca sarak.
MA
katona-zene
hangversenyez.

Dupla villanydelejes kereszt vagy csillag.

R. B. 86967. sz. Gyógyít és felidit jótállás mellett: lécsvény, reuma, asthma (nehéz lélegzés), álmatlanság, fülzúgás, nehéz hallás, epilepsia, idegesség, étvágytalanság, sápkor, fogfájás, migrén, tehetetlenség, influenza, valamint minden idegbetegségnél. Azon beteg, aki 86967. sz. készülékem által legfeljebb 45 nap alatt meg nem használta, a zonnal visszakapja a pénzt. Ahol már semmi sem használható, kérem az én készülékemet megkísérletleni; meg vagyok győződve készülékem biztos hatásáról.

EGY KIS RÉSZLÉRE 6 K EGY NAGY RÉSZLÉRE 8 K
könnyebb betegségeknek alkalmas kalmándó. ... mazandó. ...
A központi elárusítóhely sétőküld utánvétellel vagy előleges fizetéssel a bel- és külföld részére.

MÜLLER ALBERT
Budapest, V/20. ker., Vadász-utca 34. szám.

A vér örültjei.
— Berlin szenzációs botránypöre. —
(Távirati tudósítás.)
Berlin, október 25.

Szerette Moltke Eulenburgot,
A herceg is a gróf urai —
A „Zukunft“ cikke megrovolta:
A főnemesség, mint mulat?

Egész világ Berlinre néz,
A botránypört most tárgyalják —
Merő udvarán se estek:
Külömb szerelmi orgiák.

Ha Moltke úr és Eulenburg
Fehér kereszt gyógyszerrel él —
A hír már rólok nem beszél,
A vérük friss, idegük jó:
S Berlinbe nincs szenzáció ...

RIPP

Az Alföldi fehérkeresztes sósor-szesz egyedüli gyártója:
az Első
Alföldi Cognacgyár
Részvénytársaság
Kecskeméten.
Ő csász. és kir. fensége József főherceg kamarai szállítója.
Kapható mindenütt.
Postán utánvétellel, vagy a pénz előzetes beküldése után.
Óriási próbaüveg csak 40 fill.
Budapesti főraktár:
Lederer Magyar Király gyógyszerár
V. ker., Marokkói-utca 2. szám.

FOLIES CAPRICE
Igazgatók: LEITNER és KELETI Révay-utca 18. Rendező: ROTT SÁNDOR
MA! Az előadás kezdete fél 9 órákor. MA! 11 órákor!
Szenzációs újdonsg!

„Ländliche Unschuld“
Burlesk bohózat. Irta: Satyr. Rendező: Werner Mand.
Ezt megelőzi 9 és egynegyed órákor:
Biztos diagnózis
bohózat írta: Cagliostro.
Továbbá: Trebitsch Sándor és Baura Emil urak új szülő számaikkal.
Nappali pénztár délelőtt 9-11-ig és délután 3-6-ig.
Az 1. emeleti Casino de Parisban este fél 12-től angol és francia különlegességek fellépő. November 1-én a Casino de Parisban új műsor.

Badacsony - kávéház
VII., Erzsébet-körút 41. sz.
Ma és minden este
Nagyszombati BARNA LACI
volt állatorvostanhaligató vezetése alatt Balázs Pista 12 tagból álló zenekarával hangversenyez.
Családok találkozóhelye! Polgári árak!
Számos látogatásért s összes volt kollégái és jóbarátai szíves támogatásáért esd
Nagyszombati Barna Laci.
Vértes-féle sósorszesz Minden házban szükséges.

APRÓ

E rovatban minden szó egyszeri beiktatása 4 fillér, vastagabb betűkkel 8 fillér.

Ajánlatokhoz, melyeket valamely jelleg alatt küldenek a kiadóhivatalba, ne tessék eredeti okiratokat mellékelni, mert érettek semmiféle felelősséget nem vállalunk.

Azokat az ajánlatokat és leveleket, melyeket az apróhirdetés megjelenésétől számított négy hét alatt címzettjük el nem visz, a kiadóhivatal megsemmisíti.

A NAP - A HIR apróhirdetési levelezőlapjai kaphatók: Budapestben és a vidéken minden hirlapelárusitónál.
ÉRVÉNYES 10 SZÓIG. ÁRA 20 FILLÉR.

Olcsón levelezhet mindenki, aki
A Nap : A HIR apróhirdetési lev. lapját megveszi
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Házasodhat mindenki, aki
A Nap : A HIR apróhirdetési lev. lapja után hirdet
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Allást kaphat mindenki, aki
A Nap : A HIR apróhirdetési lev. lapja után hirdet
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Betöltendő állást hirdethet a legsikeresebben
A Nap : A HIR apróhirdetési lev. lapja után.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Oktatást nyerhet mindenki, aki
A Nap : A HIR apróhirdetési lev. lapja után hirdet
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Butor legolcsóbb közvetítője
A Nap : A HIR apróhirdetési levelezőlapja.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Adás-vétel legolcsóbb közvetítője
A Nap : A HIR apróhirdetési levelezőlapja.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Lakás egolcsóbb közvetítője
A Nap : A HIR apróhirdetési levelezőlapja.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Pénzkölcsön legolcsóbb közvetítője
A Nap : A HIR apróhirdetési levelezőlapja.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Gyümölcs legolcsóbb közvetítője
A Nap : A HIR apróhirdetési levelezőlapja.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Üzlet legolcsóbb közvetítője
A Nap : A HIR apróhirdetési levelezőlapja.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Ingtatlan
A Nap : A HIR apróhirdetési levelezőlapja.
Érvényes 10 szóig. Ára 20 fillér.
Kapható minden dohánytözsében.

Házasság
Férjhez mehetnek bármely vidékről már 500 korona azonnali hozománygyal bíró leányok, özvegyek, elváltak, 60 évesig, nősülhetnek bármely magasaragnak is, 70 évesig. Szírmák Imre által, Budapest, Rottenbiller-utca 5/B. Telefon 20-28. Vidékről 20 filléres válaszbélyeg melléklendő. 18334

Házasságokat ingyen közvetít a „Házasságok Ujságja” Budapest, Lilliom-utca 54. Kérjen mutatványszámot! 72.

Allást keresők
A t. c. gazdaközösség és iparvállalkozók figyelmébe ajánlom 1884 óta fennálló gazdasági és iparszemélyzeteket elhelyező irodámat. Gazdatisztok, gépészek, kovácsok, molnárak, szesz-főzők, kottészek, kezesek és felőlésséggel, főnököknek díjmentesen elhelyeztetnek. Krakauer Armin, VI. Nagymező-utca 25. szám. Telefon 94-76. 10.003

Betöltendő állások
Valamennyi betöltendő állásról megjelent és ingyen küldetik a mutatványszám az Országos Pályázati Közlönyből. Budapest, Nap-utca 13.

Pályázatok.
Válamennyi betöltendő állásról megjelent és ingyen küldetik a mutatványszám az Országos Pályázati Közlönyből. Budapest, Nap-utca 13.

Adjustáló nő és tanulóany felvétetik. Szercezen-utca 37. ajtó 2. 842

Ellenőri, raktárnoki, felügyelői és pénztárnoki állás betöltendő. Föltételek olvashatók az Országos Pályázati Közlönyben. Mutatványszám ingyen. Budapest, Nap-utca 13.

Női kalap-szalónba, jó házból való tanulóany felvétetik. Adler, Gizella-tér 3. 7596

Bizalmi állásokra keresetnek pénztárnok, raktárnok, ellenőr és felügyelő. Föltételek olvashatók az Országos Pályázati Közlönyben. Mutatványszám ingyen. Budapest, Nap-utca

Oktatás
reáliskolai, gimnáziumi, kereskedelmi egyéves önkéntességre képzéstő vizsgára, mindenféle pót- és javítóvizsgára a legelőőbb 165 alatt legjobb sikerrel előkészít. „Tanár” Budapest, Thököly-ut 8. szám I. em. 3. 10182

Magánvizsgázók!
Forduljanak bizalommal (hölgyek is) Kereskesh, Almássy-tér 16. 18780

Parlamentari gyorsírók által vezetett magyar, német gyorsíró-iskola. Díjtalan gépirás-oktatás. Magyar-német fogalmazás. Kereskedelmi akadémiai rendes tanárok által oktatott szak-tanfolyamok. Az Országos Magyar Gyorsíró-Egyesület hivatalos tanfolyama. Alapította Markovics Iván 1863. Havonként új tanfolyamok. Tájékoztatót küld a Gabelsberger Szakiskola, ezeltől Gyár-utca 4., (most kizárólag Liszt Ferenc-tér 10.) Cimre vizsgálunk! A szakiskola irógépeitől s más utánzótt nevi tanfolyamoktól független. Telefon 64-68. Nyitva szept. 1-16i július 1-ig.

Stenográfia
Budapest legnagyobb és legkedveltebb gyorsíró-iskolája a
„STENOGRÁFIA”
országos Gabelsberger magyar, német gyorsíró és gépiróiskola.
Kereskedelmi szak-tanfolyamok.

Váci-körut 33. azelőtt Kazinczy-utca 8.

Magánvizsgára
előkészítettnek polgári iskolai, gimnáziumi és kereskedelmi iskolai tanulók, továbbá felnőttek, kik tanulmányaikat félbeszakították, szaktanárok felügyelete alatt. Díjazás csak siker esetén. Dohány-utca 81. II. 2. 18581

Butor
Különféle butorok azonnal olcsón eladó. Privát! Sándor-utca 30/A. földsz. 5. ajtó.

Új rendszerű BUTORHITEL.
Butorok csakis a legjobb kivitelben kaphatók készpénzért v. banknál törlesztendő részletre
BALÁZS és TÁRSA butorraktárában Budapest VI., Róvay-utca 3. szám. Váci-körut mellett.

A vásárolt butorok értékét egy bank fizeti nekünk ki, a vevő tehát a banknak maradása, miáltal a butort mindenkinek készpénz-árban számíthatjuk.
A bankkölcsönt sem részjegyzés sem egyéb költség nem terheli.

30% megtakarítás régi butorszalon-ban
Bpest, Ferenciek-tere 3. sz. földemlet.
Vétel és eladás: polgári, urasági lakberendezések, őr-szobák, palisander- és mahagoni butorok, keleti bútorgépek, csillárok stb. Telefon 82-13.

Butorok
hálo-, ebédli-, szalonberendezések, továbbá uriszoba, irodaberendezések, rez- és mahagoni butorok, szőnyegek és függönyök, borsgarnitúrák eladás és vétele
WECHSLER KÁROLYNÉ
VII., KIRÁLY-UTCA 23., I. e (Kazinczy-utca sarok.)

Adás-vétel
Billiárd-asztal jó állapotban olcsón eladó. Sándor-utca 30/A. földszint 5.

Zongorát vagy pianót sűrűsen keresek tanuláshoz megvételre. Hajós-utca 9., Stauber nővérek. 18342

10.000 méter finom minőségű vászon, sifon, kanavász-maradékok 22 krajcárért, damaszt-abros-ok, szalvéták, törülközők, női ingek, ágyszalvéták-garnitúrák nagyon olcsón kaphatók Weisz Buda, pest, Sip-utca 22. I. 7. Vidékre utánvét mellett szállítok. 311

Szabószén- és faszén, az összes ipari célokra. Szállít: Weisz és Vidor. Telefon 53-49.

Postakosár szép Batul-almát 2 kor. 50 fillérért szállít Szerba Ödön Székely-Udvarhely. 1651

Jégsekreányok és mindenféle söráparátusok — az előrehaladott időre tekintettel — melyen leszállított árban szereshetők be Stiller József jégsekreány-gyárában, Budapest, VII., Nagydiófa-utca 22. 324

Zongora rövid, kereszthúros, pianó ke. reszthúros jótállás mellett fél áron eladó. Szercezen-utca 33 II. 45. sz.

Üzlet
Jóforgalmu fodrászüzlet sűrűsége eladó. Cím David-utca 12. 5963

Pénz
Pénzt butorra, loosikra, varrógépekre, kerék-párookra, ágyvelekre és bármely tárgyakra, melyeket nálam be. raktároznak 8 százalékkal. Tauber és társa VII., Baross-tér 8., I. emelet. Telefon 97-66.

Személyhiteit magánpénzt, kezes nélkül is, 24 óra alatt megszerzek 1-3-3 havi lejáratú. Bankkölcsönt 3 nap alatt, havi vagy negyedévi törlesztéssel, részvényszerűságtől, nem szövetkeztől. Márton, Rottenbiller-utca 12., I. 14. szám. Telefonszám 84-66. Betétkészletek hátra, földre, telekre, II., III. helyre is két nap alatt elintézek olcsó lakmatra. 10.005

Pénzkölcsönt rövid lejáratra. Törlesztés és jótállás. Törlesztés: I. és II. helyre is valamint tisztviselőknél fizetési előlegkeletti ügylhelyben, mint a vidéken, saját információimra aznap folyósítottok. Bank- és váltóbizományi ház, Parkas, VII., Wesseleny-utca 17. Válaszbélyeg/ Telefon. 660

Pénzkölcsönt 300 koronáig, kereskedőknek, iparosoknak, üzleteseknek, segédeknek, minden szakmából, gyári alkalmazottaknak, vidékre is. Singer, Huszár-utca 1. Válaszbélyeg. Kereskedők, tisztviselők rövid lejáratú is. 18392

Lakás
Butorozott szoba, különbejáratu, feltétlen tiszta, kiadó. Rákóczi-utca 3. sz. földsz. 2. 11191

Klubhelyiség, mely áll 1 nagyteremből, 2 tágas szobából, előszobából stb. erkélyvel, villany- és gázvilágítással, jelenleg bankhelyiségül szolgál, aszonnal vagy május 1-re kiadó. Rákóczi-ut 17. I. 3.

Orvosnak, ügyvédnek, irodának alkalmas elegáns szoba, gáz- és villanyvilágítással, külön bejárattal, előszobával, azonnal kiadó. Rákóczi-ut 17. I. 1.

Csinosan butorozott szoba két urnak kiadó. Tavaszmező-u. 6. földsz. 2. 8246

Csinosan butorozott szoba 2 urnak kiadó. Tavaszmező-u. 6. tsz. 2. 8246

Különféle
Jól jövedelmező iparvállalatokhoz üzem megnagyobbitása céljából társat keresek 6-10.000 koronával. Cím a kiadóban. 315

Egylovos kocsit keresek bérbe délelőtti használatra. Ajánlatot „Egylovos” címen a kiadóhivatalba kérek.

Költözések és beraktározások olcsó árban elfogadhatnak. Bővebbet Egtylovos-utca 19. sz. szaktárában. 9782

Delavare-vesző, sima és gyökeres, megrendelhető. Szőke-Bihar-Diósgyőri árjegyzék ingyen. 2504

Cimbalom-tanítónő tanít kiténő módszer szerint kottából vagy egyénosan, mérsékelt áron, úgy saját lakásán, mint házon kívül. Három hónap alatt biztos eredmény. VII., Ovoda-utca 19. III. em. 32. 668

18 forinttól mérték után készíttjük a legelőgánsabb férfi-öltönyt, celikabátot, felöltőt francia-, angol- és hazai szövetekből.
28 forinttól szalon, Ferenc kettőtöltönyt a legfinomabb krep- vagy himaljai-szövetekből. Budapesti évi lakóknak kedvezményes évi részletre is. Négy öltöny készpénz rendelésnél szabásunkat nagy mintagyűjteményvel vidékre is küldjük.
GROSSMANN B. és TÁRSA
Budapest, Nagydiófa-utca 3.

Női óvszer.
Női orvosok által kipróbálva, nagyon megbízható és soha nem mondja fel a szolgálatot

Melussa-Ovale.
Minta oktatással együtt K. 2.40. Kapható minden gyógytárban és droguériában, vagy a Dresdener Bot. Laboratorium G. m. b. H. széküldési irodája által E. Than, Wien, III., Postfach 5. 10100

„THE ROYAL” beszélőgép
a legújabb modellokat szigorúan az eredeti gyári áron
45% ár-leszállítással
szállítunk havi 8-10 kor. részletfizetésre is, vidékre is bárholvá
Láng Jakab és Fia
grammofon nagykereskedők
Budapest, József-körut 41.
Fióküzletünk: VIII., Baross-tér 4 sz. és Budán, Zsigmond-u. 9.
Árjegyzék ingyen és bérmentve.

30 korona
finom szövetből divatos férföltöny vagy felöltő mérték után remek szabás és finom kivitelben „Hazai Versenyszabóság” Budapest, VII., Thököly- (Csömöri)-ut 3. szám I. em. — Vidékre minták bérmentve.

„MAGYAR” TEXTILIPAR.
Folyóirat. 10008
A pamut-, gyapju-, len-, kender-, selyem- és juta ipari és kereskedelmi közlönye.
Szerkesztőség és kiadóhivatal Ujvidéken.
Megjelenik havonta 2-szer
Előfizetési ára egy évre 12 kor.

Urak!
Fel a szemekkel!
A világon egyedülálló magánkezelés, a férfiere azonnali helyreállítására a **Dr. Lückesch**
Floricitin-tabletták
által. Jótállás 3-szoros. Minta és oktatási füzetek 4.40 fillér. Kapható minden gyógytárban és droguériában, vagy a Dresdener Bot. Laboratorium G. m. b. H. széküldési irodája által
E. Than, Wien, III., Postfach 5. 10004

BUTOR
teljes lakberendezéseket, készpénzért és banknál törlesztendő havi részletekre legolcsóbban szállít:
BARTOK FARKAS
butornagykereskedő
BUDAPEST, VII., Király-utca 13. sz.
Gozsdu-palota, II. és III. udv.
HITELOSZTÁLY fizetési feltételei:
800 koronáig havi 10 kor.
600 " " " 15 kor.
400 " " " 20 kor.
1000 " " " 40 kor.
Rövid 3% — Szabott árak ugyanazok mint készpénzfizetésnél. — Szállítás vidékre is. Felvilágosítás díjmentesen.
Album I korona.

34 korona
egy divatos férföltöny vagy felöltő mérték után, remek szabásban, finom gyapjuszövetekből
Rosner D. és Társa
féri szabónál,
Budapest, VI., Váci-körut 37. Vidékre minták bérmentve. 29820

Cigarettafázók!
Olcsó és jó
100 db kiténő egyiptomi cigarettafelvétel 13 fillér, 100 db parafával 24 fillér, 100 db Royal a jelenkor legjobb hllvele 15 krajcár. Vidékre 6 csomag rendelésnél (60 doboz) utánvét mellett bérmentve.

BRUCK Papírüzlet és nyomda
Budapest, VI., Nagymező-utca 6. sz.

35 korona
egy divatos férföltöny vagy felöltő mérték után remek szabásban, finom gyapjuszövetekből.
FRIED ARMIN
szabómesternél Budapest, Váci-körut 39 H. Vidékre minták bérmentve. Három öltöny rendelésnél éves vasuti jeggyel ellátott szabásom költségemen odautazik.

Beraktározási előlegező- és butorszállítási vállalat.

HELLER TESTVÉREK, Budapest, VII., Rottenbiller-utca 1. Rákóczi-(Kerepesi)-ut sarok. Telefonszám 79-85.

A gyomorbaajt kiöli a „TAKÁTS”-féle szab. állítható gyomorvédő-öv, HATÁSA RÖGTÖNI.
Minden életveszélyes gyomor- és has-betegség ellen. Nemcsak a senki megfoghatni mert áldani fogja a társalmányt. Ára 6 fillér v. 4 kor. II. sz. tulkóver-termetlekre 5 korona. Aki e lapra hivatkozva a pénz előre b-kiüldi, portómentesen megküldi v. utánvétellel a feltaláló. Cím:
TAKÁTS DÁNIEL
NAGYVÁRAD, Sorompó-u. E CIM MEGÖRZENDŐ.

„Diadal”-sósórszesz
mely gyógyhatásánál fogva felülmúlja az összes forgalomban lévő hasonló készítményeket. Egy kísérlet meggyőző mindenkit ezen áldásos házi-szer kiváló tulajdonságairól.
Kis üveg ára — 40 fill.
Közép " " — 90 " "
Nagy " " — 1.50 " "
Főraktár:
Majthényi Béla
droguistánál
Budapest, IX., Vámház-körut 15.

A NAP A HIR Apróhirdetési-levelezőlapjai

kaphatók: Budapestben és a vidéken minden hirlapelárusitónál. • Érvényes 10 szóig. • Ára 20 fillér.

Nyomatott A NAP újságvállalat körforgógépein, Budapest, VIII., Röck Szilárd-utca 9.